

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Кафедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

На правах рукопису

СЕМЕНЮК ОЛЬГА ЮРІЇВНА

**ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Спеціальність: 242 «Туризм і рекреація»

Освітньо-професійна програма: «Туризм»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
ЛИСЮК ТЕТЯНА ВАСИЛІВНА
кандидат педагогічних наук,
доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол №
засідання кафедри готельно-ресторанної справи,
туризму і рекреації
від 2025 р.

Завідувачка кафедри
проф. Єрко І.В.

ЛУЦЬК – 2025

АНОТАЦІЯ
до магістерської роботи Семенюк Ольги Юріївни
на тему: «Цифрові інновації у сфері екскурсійного туризму
Волинської області»

Магістерська робота присвячена дослідженню цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму, зокрема їх впровадженню у Волинській області. У роботі розглянуто теоретико-методологічні основи цифрових інновацій у туристичній сфері, проаналізовано чинники розвитку екскурсійного туризму в регіоні та запропоновано перспективні напрями цифровізації.

Обґрунтовано сутність та класифікацію цифрових інновацій в екскурсійному туризмі, а також розглянуто методичні підходи до їх дослідження. Окреслено ключові концепції цифрової трансформації туристичної галузі.

Визначено, що у Волинській області існує значний потенціал для використання цифрових рішень у сфері екскурсійного туризму, однак їх впровадження потребує дослідження, аналізу та розробки ефективних стратегій. Розвиток цифрових платформ, мобільних додатків, доповненої та віртуальної реальності створює нові можливості для підвищення якості екскурсійного сервісу та розширення аудиторії туристів.

Оцінено природно-ресурсну базу та культурно-історичну спадщину Волині як чинники розвитку екскурсійного туризму. Особлива увага приділена ролі музеїв та туристичної інфраструктури у формуванні конкурентних переваг регіону.

Здійснено аналіз рівня цифровізації екскурсійного туризму в регіоні, який засвідчив активний розвиток екскурсійної діяльності у Волинській області завдяки впровадженню сучасних цифрових технологій. Такі інновації сприяють покращенню якості туристичних послуг, підвищенню доступності екскурсій для широкої аудиторії та створенню унікального досвіду для відвідувачів.

Досліджено використання сучасних технологій, проведено оцінку ефективності їх застосування та SWOT-аналіз цифровізації галузі.

Запропоновано напрями вдосконалення екскурсійного туризму через цифрові платформи та мобільні додатки, розглянуто можливості автоматизації та персоналізації туристичних послуг з урахуванням інклюзивності, а також вплив цифрових технологій на розвиток транспорту.

У підсумку зроблено висновки щодо сучасного стану цифровізації екскурсійного туризму Волині, визначено ключові проблеми та перспективи розвитку галузі з урахуванням світового досвіду.

Ключові слова: цифрові інновації, екскурсійний туризм, інноваційні технології, туристичні підприємства, туристичні послуги.

ANNOTATION
to the master's thesis of Olha Semeniuk
on the topic: «Digital innovations in the field of excursion tourism
in the Volyn region»

The master's thesis is devoted to the study of digital innovations in the field of excursion tourism, in particular their implementation in the Volyn region. The thesis considers the theoretical and methodological foundations of digital innovations in the tourism sector, analyses the factors of excursion tourism development in the region and proposes promising areas of digitalisation.

The essence and classification of digital innovations in excursion tourism are substantiated, and methodological approaches to their research are considered. The key concepts of digital transformation of the tourism industry are outlined.

It is determined that there is a significant potential for the use of digital solutions in the field of excursion tourism in the Volyn region, but their implementation requires research, analysis and development of effective strategies. The development of digital platforms, mobile applications, augmented and virtual reality creates new opportunities to improve the quality of excursion services and expand the audience of tourists.

The article evaluates the natural resource base and cultural and historical heritage of Volyn as factors of excursion tourism development. Particular attention is paid to the role of museums and tourist infrastructure in shaping the competitive advantages of the region.

An analysis of the level of digitalisation of excursion tourism in the region is carried out, which shows the active development of excursion tourism in Volyn region due to the introduction of modern digital technologies. Such innovations help to improve the quality of tourist services, increase the availability of excursions for a wide audience and create a unique experience for visitors.

The use of modern technologies is studied, the effectiveness of their application is evaluated, and a SWOT analysis of the digitalisation of the industry is carried out.

The author proposes directions for improving excursion tourism through digital platforms and mobile applications, considers the possibilities of automation and personalisation of tourist services with regard to inclusiveness, as well as the impact of digital technologies on the development of transport.

As a result, conclusions are drawn on the current state of digitalisation of excursion tourism in Volyn, key problems and prospects for the development of the industry are identified, taking into account international experience.

Key words: digital innovations, excursion tourism, innovative technologies, tourism enterprises, tourism services.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ В ЕКСКУРСІЙНОМУ ТУРИЗМІ.....	8
1.1. Сутність та класифікація цифрових інновацій в екскурсійному туризмі....	8
1.2. Методика дослідження екскурсійного туризму.....	15
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	18
2.1. Природно-ресурсна база для розвитку екскурсійного туризму в регіоні.....	18
2.2. Культурно-історична спадщина регіону як чинник розвитку екскурсійного туризму.....	24
2.3. Роль музеїв в екскурсійному туризмі.....	26
2.4. Туристична інфраструктура – чинник розвитку екскурсійного туризму в регіоні.....	30
2.5. Основні туристичні маршрути та екскурсійні програми у розвитку екскурсійного туризму.....	32
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	35
3.1. Аналіз використання цифрових технологій в екскурсійному туризмі.....	35
3.2. Оцінка екскурсійного туризму Волинської області.....	51
3.3. SWOT-аналіз цифровізації екскурсійного туризму у регіоні.....	57
РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНІ.....	60
4.1. Цифрові платформи та мобільні додатки для організації екскурсій.....	60
4.2. Автоматизація та персоналізація туристичних послуг: забезпечення інклюзивності.....	67
4.3. Цифрові технології у сфері інклюзивного транспорту.....	78
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	93

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі цифрові технології відіграють ключову роль у розвитку різних галузей економіки, зокрема у сфері туризму. Екскурсійний туризм є важливим сегментом туристичної індустрії, що сприяє популяризації культурної спадщини, розвитку регіональної економіки та підвищенню туристичної привабливості територій.

Волинська область, маючи багатий історико-культурний потенціал, активно розвиває туристичну сферу, проте ефективність її функціонування значною мірою залежить від впровадження інноваційних технологій. Саме цифрові інновації можуть стати ключовим фактором підвищення якості екскурсійних послуг, залучення туристів та оптимізації управлінських процесів у туристичній галузі.

У Волинській області існує значний потенціал для використання цифрових рішень у сфері екскурсійного туризму, однак їх впровадження потребує дослідження, аналізу та розробки ефективних стратегій. Розвиток цифрових платформ, мобільних додатків, доповненої та віртуальної реальності створює нові можливості для підвищення якості екскурсійного сервісу та розширення аудиторії туристів.

Дослідження цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму є актуальною темою серед науковців, що вивчають інтеграцію сучасних технологій у туристичну галузь. Багато вчених присвятили свої роботи аналізу та впровадженню цифрових рішень у сфері туризму, а саме: Лисюк Т. [31-33], досліджує цифрові технології в музейній діяльності та екскурсійних практиках регіону; Павлова О., Зайчук К., [42] деталізують інституційне забезпечення туристичного ринку Волинської області; Романенко О., Яворська О., [45] аналізують інновації в туризмі та індустрії гостинності; Саркісян Г., [48] описує методичні підходи до оцінки сили впливу інноваційної діяльності та привабливості регіональних туристичних ринків; Трофімук-Кирилова Т., Карпюк А., [51] популяризують туристичні та екскурсійні об'єкти релігійного

туризму у Луцькій територіальній громаді, і ще багато інших науковців вивчають сучасні інструменти інноваційного розвитку в сфері туризму.

Однак, проблема розвитку цифрових інновацій має значний потенціал для підвищення якості екскурсійного туризму у Волинській області і потребує подальших досліджень.

Метою дослідження є аналіз та обґрунтування можливостей застосування цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму Волинської області для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності.

Завдання дослідження:

- обґрунтувати сутність цифрових інновацій в туризмі;
- розглянути передумови та чинники для розвитку екскурсійного туризму Волинської області;
- здійснити аналіз і оцінку цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму Волині;
- визначити шляхи та перспективи впровадження цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму Волині.

Об'єктом дослідження є екскурсійний туризм Волинської області як складова туристичної індустрії.

Предметом дослідження є цифрові інновації та технологічні рішення, що впливають на розвиток екскурсійного туризму у Волинському регіоні.

Для досягнення поставленої мети у роботі використовуються наступні методи дослідження:

- аналіз наукової літератури та документальних джерел – для визначення теоретичних основ цифрових інновацій у туризмі;
- порівняльний аналіз – для оцінки світових і європейських тенденцій цифровізації туризму;
- соціологічні методи (анкетування, опитування, інтерв'ю) – для дослідження думки туристів та представників туристичних компаній щодо цифровізації послуг;

- SWOT-аналіз – для оцінки сильних і слабких сторін, можливостей та загроз впровадження цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму Волині;
- моделювання та прогнозування – для розробки рекомендацій щодо впровадження цифрових рішень у регіональний туризм.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі можливостей цифрових інновацій для розвитку екскурсійного туризму Волинської області, а також у розробці практичних рекомендацій щодо їх впровадження.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів дослідження органами місцевого самоврядування, туристичними операторами, екскурсоводами та іншими зацікавленими сторонами для підвищення ефективності екскурсійних послуг та покращення туристичного досвіду відвідувачів регіону.

Апробація результатів роботи і публікації. За темою дослідження автором опубліковано тези.

Семенюк О.Ю., Лисюк Т.В. Цифрові технології як каталізатор інновацій у туризмі: від маркетингу до управління досвідом клієнтів. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матер. IX Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 08–09 листопада 2024 р.) / за ред. Ю. М. Барського, В. Й. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2024. С.208-212.

Магістерська робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ В ЕКСКУРСІЙНОМУ ТУРИЗМІ

1.1. Сутність та класифікація цифрових інновацій в екскурсійному туризмі

Екскурсійний туризм – це форма організованого туристичного відпочинку, що передбачає короткострокові подорожі з пізнавальною та рекреаційною метою [44].

Основним завданням екскурсійного туризму є ознайомлення туристів з культурно-історичними, природними, архітектурними та соціальними об'єктами певного регіону. Ця форма туризму може бути як самостійним видом подорожей, так і частиною комплексних туристичних маршрутів.

Екскурсійний туризм відрізняється від інших видів тим, що має переважно інформаційно-культурний характер і не потребує довготривалого перебування у місці призначення. Його ключовими елементами є екскурсійна програма, супровід гіда або використання цифрових інформаційних засобів, а також логістичне забезпечення маршрутів.

Основні характеристики екскурсійного туризму

1. *Короткотривалість* – зазвичай екскурсії тривають від кількох годин до одного дня, рідше – декілька днів.

2. *Пізнавальна спрямованість* – головною метою є отримання нових знань про культурні, історичні, природні або соціально-економічні особливості певної території.

3. *Організований характер* – екскурсії можуть проводитися у складі туристичних груп під керівництвом професійних гідів або через використання інтерактивних технологій.

4. Гнучкість у виборі маршрутів – маршрути можуть охоплювати як великі міста з багатою історією, так і природні або культурні об'єкти регіонального значення.

5. Інноваційність – розвиток технологій дозволяє використовувати аудіогіди, доповнену реальність (AR), мобільні додатки, що розширюють можливості сприйняття інформації [54].

Завдяки широкому спектру можливостей екскурсійний туризм є важливим елементом туристичної індустрії та сприяє розвитку регіонів, збереженню культурної спадщини та популяризації історичних та природних об'єктів.

Цифрові інновації в екскурсійному туризмі – це сукупність технологічних рішень, які сприяють вдосконаленню надання туристичних послуг, покращенню комунікації між туристами та туристичними підприємствам, а також підвищенню рівня персоналізації туристичного досвіду. Вони включають використання цифрових платформ, мобільних додатків, штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності, а також автоматизованих систем управління туристичним бізнесом [37].

Цифрові технології відкривають нові можливості для розвитку екскурсійного туризму, роблячи його більш інтерактивним, доступним та привабливим для туристів. Інноваційні рішення дозволяють поліпшити якість туристичних послуг, розширити їх спектр і забезпечити персоналізований підхід до кожного туриста.

Одним із головних напрямків цифровізації є використання мобільних додатків, які дають змогу туристам самостійно планувати маршрути, бронювати екскурсії та отримувати всю необхідну інформацію про туристичні об'єкти в режимі реального часу. Такі додатки, як Google Maps, TripAdvisor, пропонують не лише карти й навігацію, а й аудіогіди, відгуки інших користувачів і можливість бронювання квитків.

Доповнена та віртуальна реальність є ще одним важливим технологічним проривом. AR-додатки дозволяють «оживляти» історичні місця, демонструючи їх вигляд у різні епохи, в той час як VR-екскурсії дають можливість здійснювати подорожі до визначних місць без фізичної присутності.

Це особливо актуально для людей з обмеженими можливостями та тих, хто не має змоги подорожувати на далекі відстані.

Геоінформаційні системи (ГІС) значно покращують навігацію та орієнтування в туристичному просторі. Вони забезпечують створення інтерактивних карт із детальною інформацією про об'єкти культурної та природної спадщини, інтеграцію GPS-навігації та прокладання індивідуальних туристичних маршрутів.

Штучний інтелект та автоматизовані системи також відіграють важливу роль у модернізації екскурсійного туризму. Чат-боти та віртуальні асистенти допомагають туристам отримувати швидкі відповіді на запитання, знайомлять із визначними пам'ятками та надають персоналізовані рекомендації залежно від уподобань користувача.

Соціальні мережі та цифровий маркетинг є ефективним засобом популяризації екскурсійного туризму. Платформи, такі як Facebook, Instagram, TikTok, використовуються для залучення туристів через інтерактивний контент, відеоогляди та прямі трансляції з екскурсій. Це сприяє формуванню активної туристичної спільноти та стимулює розвиток галузі.

Безпека та прозорість фінансових операцій у сфері туризму забезпечується завдяки використанню блокчейн-технологій. Це дозволяє здійснювати цифрові платежі без ризику шахрайства та гарантує збереження персональних даних туристів.

Загалом, цифрові інновації відкривають широкі можливості для розвитку екскурсійного туризму, підвищуючи його якість, доступність та привабливість. Інтеграція сучасних технологій сприяє не лише комфорту та зручності для туристів, а й підвищенню конкурентоспроможності туристичних компаній та регіонів.

Класифікація цифрових інновацій в туризмі (рис. 1.1)

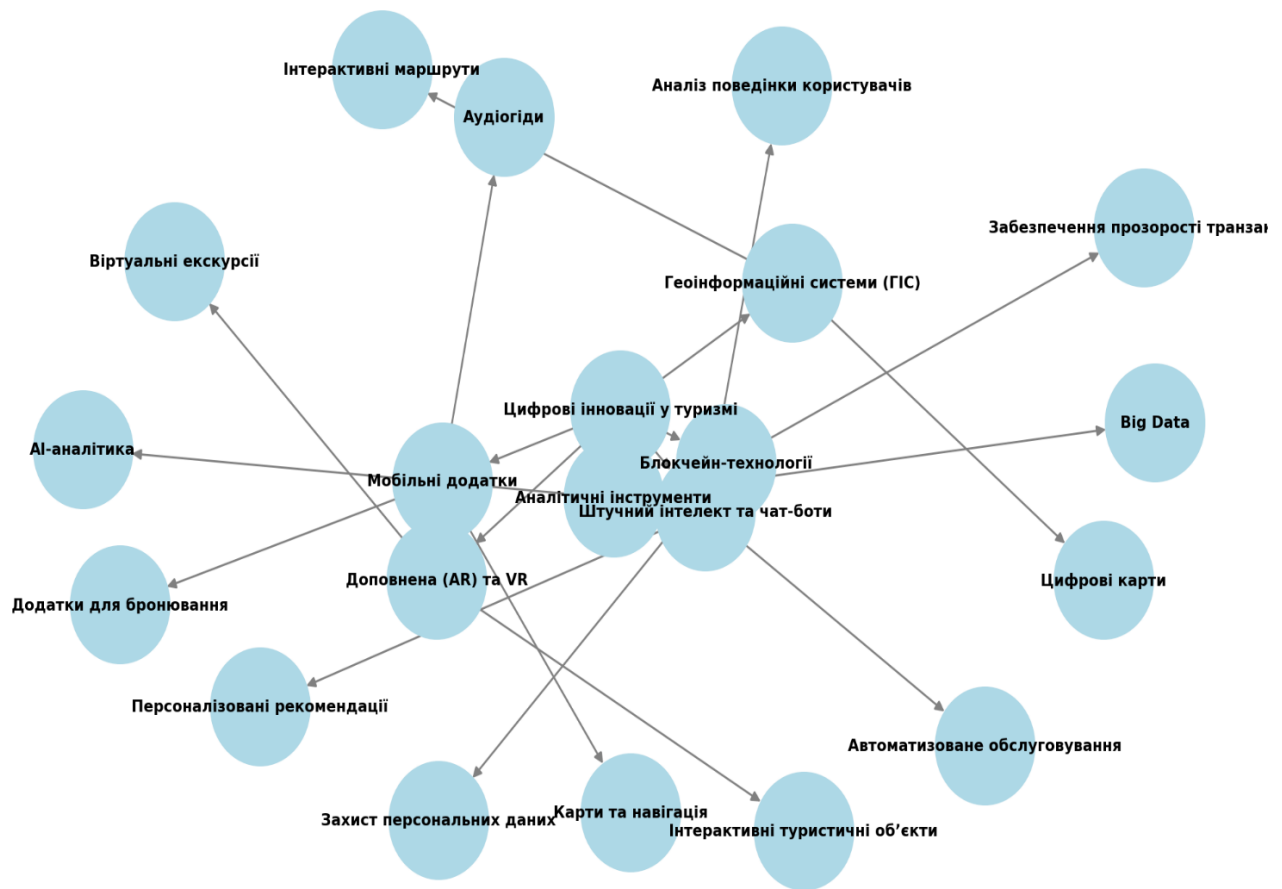

Рис. 1.1. Класифікація цифрових інновацій в туризмі [28]

1. За типом технологій [28]:

- мобільні додатки (додатки для бронювання, аудіогіди, карти та навігація).

Мобільні додатки відіграють ключову роль у цифровізації туристичних послуг, дозволяючи спростити процеси бронювання, навігації та отримання додаткової інформації про туристичні об'єкти.

Основні категорії мобільних додатків туризму включають: додатки для бронювання – сервіси на кшталт Booking.com, TripAdvisor, які дозволяють користувачам швидко знаходити та бронювати житло, квитки на транспорт та інші туристичні послуги; аудіогіди – інтерактивні мобільні додатки, які надають туристам можливість отримувати інформацію про пам'ятки культури в режимі реального часу; карти та навігація – сервіси, як-от Google Maps, які допомагають орієнтуватися в незнайомих місцевостях, прокладати маршрути та отримувати інформацію про туристичні локації;

- штучний інтелект та чат-боти (автоматизоване обслуговування клієнтів, персоналізовані рекомендації).

Основні застосування ІІІ в туризмі: автоматизоване обслуговування клієнтів – чат-боти, такі як Google Assistant або Expedia Chatbot, допомагають туристам знаходити відповіді на поширені запитання, бронювати готелі та замовляти квитки; персоналізовані рекомендації – ІІІ аналізує поведінку користувачів та пропонує їм релевантні маршрути, готелі, ресторани та інші послуги;

- доповнена (AR) та віртуальна реальність (VR) (віртуальні екскурсії, інтерактивні туристичні об'єкти). Технології AR/VR розширюють можливості екскурсійного туризму, дозволяючи туристам занурюватися у віртуальне середовище чи покращувати взаємодію з реальними об'єктами.

Основні напрями використання: віртуальні екскурсії – сервіси, як-от Google Arts & Culture, пропонують віддалений доступ до музеїв, пам'яток архітектури та історичних місць; інтерактивні туристичні об'єкти – AR-додатки, такі як Wikitude або Layar, накладають цифрові елементи на реальне середовище, допомагаючи отримувати додаткову інформацію під час подорожей;

- геоінформаційні системи (ГІС) (цифрові карти, інтерактивні маршрути). ГІС-технології дозволяють створювати інтерактивні карти, що значно покращують організацію туристичних маршрутів та навігацію.

Основні переваги: цифрові карти – інтерактивні платформи, такі як OpenStreetMap та Google Earth, допомагають туристам знаходити оптимальні маршрути та отримувати інформацію про об'єкти; інтерактивні маршрути – платформи на основі ГІС дозволяють організовувати тематичні маршрути, враховуючи інтереси та потреби туристів;

- блокчейн-технології (забезпечення прозорості транзакцій, захист персональних даних).

Основні напрями використання: забезпечення прозорості транзакцій – блокчейн дозволяє зберігати та перевіряти всі фінансові операції, що запобігає шахрайству та підробці даних; захист персональних даних – децентралізовані системи, такі як BitPay або Winding Tree, гарантують високий рівень безпеки під час бронювання та оплати туристичних послуг.

2. За функціональним призначенням:

- інформаційні технології (цифрові довідники, туристичні блоги, аналітичні системи). Інформаційні технології сприяють ефективному обміну інформацією між туристами, компаніями та державними установами.

Основні напрямки: цифрові довідники – містять актуальну інформацію про туристичні об'єкти, маршрути, заклади харчування та проживання; туристичні блоги – персональні та корпоративні блоги, що розповідають про унікальні місця, маршрути та досвід мандрівників; аналітичні системи – використовуються для збору та аналізу туристичних даних, що допомагає оптимізувати роботу туристичних компаній;

- операційні технології (автоматизовані системи бронювання, CRM-системи для управління клієнтами). Ці технології спрямовані на оптимізацію внутрішніх процесів у туристичній сфері: автоматизовані системи бронювання – використовуються готелями, авіакомпаніями та турагентствами для управління замовленнями; CRM-системи – забезпечують ефективну взаємодію з клієнтами, персоналізований підхід та збереження історії бронювань;

- комунікаційні технології (соціальні мережі, онлайн-чати, відеоконференції для віртуальних турів). Ці технології забезпечують ефективну взаємодію між туристами та туристичними компаніями: соціальні мережі – важливий інструмент маркетингу та комунікації в туризмі; онлайн-чати – дозволяють туристам швидко отримувати консультації та підтримку; відеоконференції для віртуальних турів – дають змогу попередньо ознайомитися з місцями перед реальним візитом;

- аналітичні інструменти (Big Data, AI-аналітика для прогнозування туристичних потоків). Аналітичні технології допомагають у плануванні та розвитку туристичних послуг: Big Data – аналізує велику кількість даних для визначення туристичних трендів; AI-аналітика – прогнозує туристичні потоки, аналізує споживчі вподобання [20].

Використання цифрових технологій в туризмі дозволяє значно підвищити якість обслуговування, забезпечуючи персоналізований підхід, ефективну комунікацію та автоматизацію процесів.

3. За рівнем впливу на туристичний бізнес:

- локальні рішення (мобільні додатки для певних міст або регіонів). Локальні цифрові рішення включають мобільні додатки та онлайн-сервіси, орієнтовані на певний регіон або місто. Вони дозволяють туристам легко знаходити інформацію про місцеві пам'ятки, події та маршрути.

Наприклад, туристичні портали конкретних міст або регіональні мобільні додатки сприяють розвитку локального туризму;

- глобальні платформи (міжнародні системи бронювання, великі аналітичні сервіси). Це великі міжнародні цифрові сервіси, які надають туристичні послуги у всьому світі. До них відносяться системи бронювання, такі як Booking.com та Expedia, а також аналітичні сервіси, що аналізують поведінку туристів та прогнозують попит на певні туристичні напрямки;

- гібридні рішення (поєднання локальних і глобальних технологій для ефективного управління туризмом) [10].

Наприклад, регіональні мобільні додатки можуть використовувати API глобальних платформ для бронювання або отримання даних про погоду, транспорт і туристичні об'єкти, забезпечуючи комплексний досвід для користувачів. Це дозволяє туристичним компаніям адаптувати глобальні можливості до місцевих потреб.

Використання цифрових інновацій у сфері туризму сприяє підвищенню доступності та зручності екскурсійно-туристичних послуг, а також забезпечує ефективний розвиток екскурсійного туризму у Волинській області.

1.2. Методика дослідження екскурсійного туризму

Методика дослідження екскурсійного туризму включає комплекс наукових підходів, методів та інструментів, які дозволяють аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку та перспективи галузі.

Дослідження екскурсійного туризму передбачає застосування як кількісних, так і якісних методів аналізу.

Системний аналіз. Системний аналіз дозволяє розглядати екскурсійний туризм як комплексну систему, що включає взаємопов'язані елементи: туристичний попит, пропозицію, інфраструктуру, нормативно-правову базу та економічні аспекти.

Компаративний аналіз. Порівняльний аналіз використовується для дослідження досвіду розвитку екскурсійного туризму у різних країнах та регіонах, що дозволяє ідентифікувати найкращі практики та можливості їх впровадження у Волинській області [11].

Анкетування. Анкетування дозволяє отримати інформацію про потреби, інтереси та рівень задоволеності туристів екскурсійними послугами. Воно може проводитися серед місцевих жителів, відвідувачів туристичних об'єктів та представників туристичних компаній.

Інтерв'ю. Глибинні інтерв'ю з експертами у сфері туризму (туроператорами, екскурсоводами, представниками державних структур) дають змогу отримати якісні дані щодо розвитку екскурсійного туризму, основних проблем та перспектив.

Спостереження. Метод прямого та непрямого спостереження використовується для аналізу поведінки туристів, організації екскурсій, якості туристичних маршрутів та стану туристичної інфраструктури.

SWOT-аналіз. SWOT-аналіз дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони екскурсійного туризму у Волинській області, а також визначити можливості та загрози для його подальшого розвитку [36].

Картографічний аналіз. Цей метод застосовується для візуалізації та аналізу геопросторових даних, створення цифрових карт туристичних маршрутів та оцінки просторового розподілу екскурсійних об'єктів [9].

Аналіз статистичних даних. Використання офіційної статистики, даних туристичних організацій та платформ бронювання дозволяє оцінити динаміку туристичних потоків, популярність екскурсійних маршрутів, сезонність попиту тощо [42].

Регресійний аналіз. Регресійний аналіз застосовується для встановлення залежностей між різними факторами, що впливають на розвиток екскурсійного туризму, наприклад, між рівнем туристичного попиту та маркетинговими кампаніями [10].

Аналіз великих даних (Big Data). Аналіз великих масивів даних, отриманих з цифрових платформ (соціальні мережі, онлайн-бронювання, GPS-треки туристів), дозволяє виявляти тренди, переваги туристів та прогнозувати майбутній попит [46].

Геоінформаційні технології. Використання геоінформаційних систем (ГІС) дозволяє створювати інтерактивні туристичні карти, аналізувати маршрути та визначати оптимальні локації для розвитку екскурсійного туризму [45].

Метод бальної оцінки в екскурсійному туризмі. Метод бальної оцінки передбачає аналіз і порівняння туристичних маршрутів, екскурсійних програм та туристичної інфраструктури шляхом присвоєння їм оцінок за певними критеріями. Це дозволяє отримати об'єктивну картину рівня розвитку екскурсійного туризму та визначити його сильні й слабкі сторони [48].

Основні етапи застосування методу

1. Визначення критеріїв оцінювання. Необхідно вибрати основні параметри, які впливають на якість екскурсійного обслуговування, наприклад:

- інформаційна насиченість екскурсій;
- логістична доступність маршрутів;
- стан туристичної інфраструктури;
- безпека туристів;

- використання цифрових технологій;
- рівень кваліфікації екскурсоводів.

2. Розробка бальної шкали. Оцінка кожного критерію здійснюється за п'яти- або десятибальною шкалою, де:

- 1 бал – мінімальне значення;
- 10 балів – максимальне значення.

3. Збір і аналіз даних. Дані для оцінки можна отримати шляхом анкетування туристів, аналізу відгуків, експертних оцінок та інших досліджень.

4. Розрахунок загального показника. Кожен маршрут чи програма оцінюється за всіма критеріями, після чого обчислюється середній бал.

5. Інтерпретація результатів. Отримані оцінки дозволяють виділити найбільш перспективні маршрути, визначити проблемні зони та сформулювати рекомендації щодо покращення екскурсійного туризму.

Переваги методу:

- простота і наочність;
- можливість порівняння різних маршрутів і програм;
- використання як для внутрішньої оцінки, так і для маркетингових досліджень.

Метод бальної оцінки є ефективним інструментом для аналізу екскурсійного туризму, що дозволяє покращити якість туристичних послуг і сприяти їх подальшому розвитку.

Застосування комплексного підходу до дослідження екскурсійного туризму, що включає поєднання теоретичних, емпіричних, статистичних методів та сучасних цифрових технологій, дозволяє отримати глибоке розуміння особливостей галузі та визначити перспективи її розвитку у Волинській області.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕДУМОВИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Природно-ресурсна база для розвитку екскурсійного туризму в регіоні

Волинська область має значний туристичний потенціал завдяки унікальному поєднанню природних ландшафтів, водних ресурсів, лісових масивів та заповідних територій. Різноманітність природних умов створює передумови для розвитку екскурсійного, рекреаційного, екологічного та спортивного туризму.

Основні складові екскурсійно-туристичного потенціалу області

Лісові ресурси. Волинська область є однією з найбільш лісистих областей України, що робить її привабливим регіоном для розвитку екологічного та рекреаційного туризму. Ліси займають значну частину території області, забезпечуючи унікальні умови для активного відпочинку, екологічних маршрутів, мисливського туризму та збирання дикорослих рослин.

Різноманіття лісових масивів. Основними породами дерев, що ростуть у Волинських лісах, є сосна, дуб, граб, береза, вільха та ялина. Таке розмаїття створює унікальні природні ландшафти, які приваблюють туристів для пішохідних маршрутів, кемпінгу та велосипедного туризму. Особливо цінними є реліктові ліси Полісся, які є місцем проживання багатьох рідкісних видів флори і фауни [52].

Рекреаційний потенціал. Лісові масиви Волині слугують чудовими рекреаційними зонами. У регіоні розташовано безліч еко-стежок, які дозволяють туристам насолодитися природою та оздоровитися на свіжому повітрі. Лісові ландшафти сприяють розвитку кемпінгів, організації пішохідних та велотурів. Також популярністю користуються відпочинкові бази, розташовані серед лісових масивів, що пропонують туристам комфортний відпочинок у природному середовищі. Основні рекреаційні пункти представлено на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Картосхема рекреаційних центрів Волині [17]

Волинські ліси багаті на дичину, що сприяє розвитку мисливського туризму. Тут водяться такі види тварин, як олень, кабан, лисиця, заєць, а також численні види птахів. Крім того, значною популярністю користується туризм, пов'язаний зі збором грибів, ягід та лікарських рослин. У лісах Волині можна знайти чорницю, брусницю, малину, журавлину та багато видів цілющих трав.

Охорона лісових ресурсів. Важливим аспектом використання лісових ресурсів Волині є їх охорона та сталий розвиток. У регіоні діють природоохоронні території, такі як національні природні парки, заказники та

заповідники, що допомагають зберегти унікальну флору та фауну. Завдяки заходам щодо раціонального використання лісів, Волинь зберігає свій природний потенціал для майбутніх поколінь.

Таким чином, лісові ресурси Волинської області відіграють ключову роль у розвитку екологічного та екскурсійного туризму, надаючи можливості для активного відпочинку, оздоровлення та дослідження унікальної природи Полісся [15].

Водні ресурси. Волинська область має багатий водний потенціал, який відіграє ключову роль у розвитку екскурсійного та рекреаційного туризму. Водні ресурси регіону представлені численними річками, озерами, болотами та підземними водами, які формують унікальні природні ландшафти та сприяють розвитку туристичної інфраструктури (рис. 2.2).

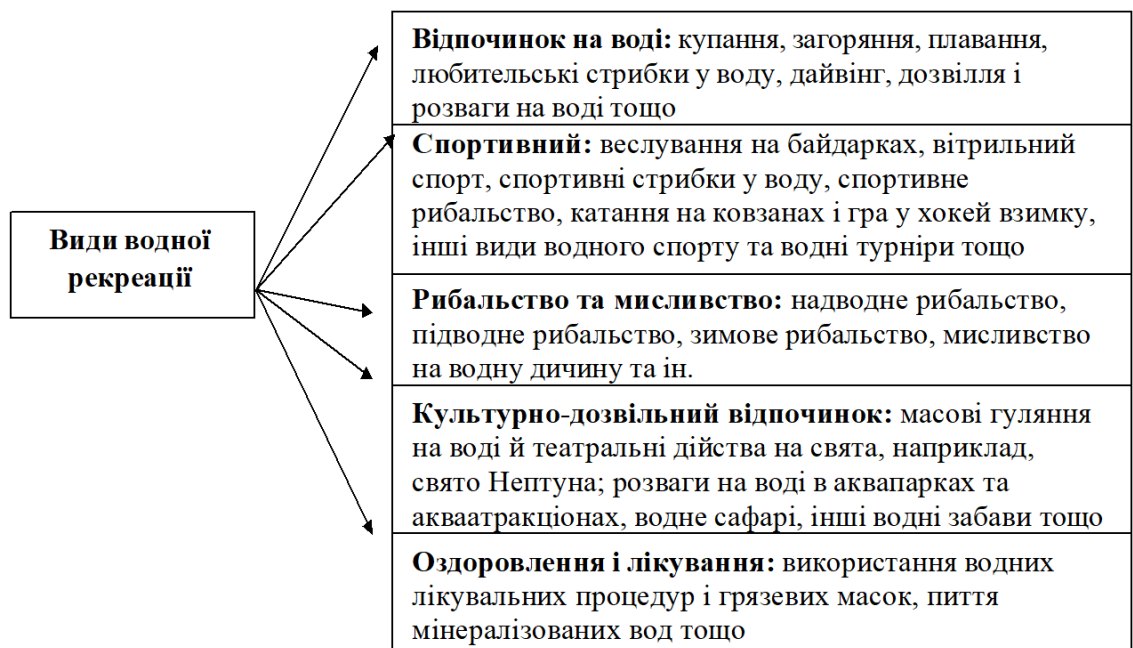

Рис. 2.2. Види водної рекреації [16]

Річки. Найбільшими річками Волині є Західний Буг, Прип'ять, Стир, Турія, Стохід. Вони не лише забезпечують регіон водними ресурсами, але й створюють сприятливі умови для екотуризму, риболовлі та активного відпочинку, зокрема сплавів на байдарках і човнах. Особливо популярним туристичним маршрутом є річка Стохід, що має унікальну меандровану форму та пролягає через мальовничі поліські ландшафти (рис. 2.3 – 2.4).

Рис. 2.3. Картохема найбільших річок Волині [17]

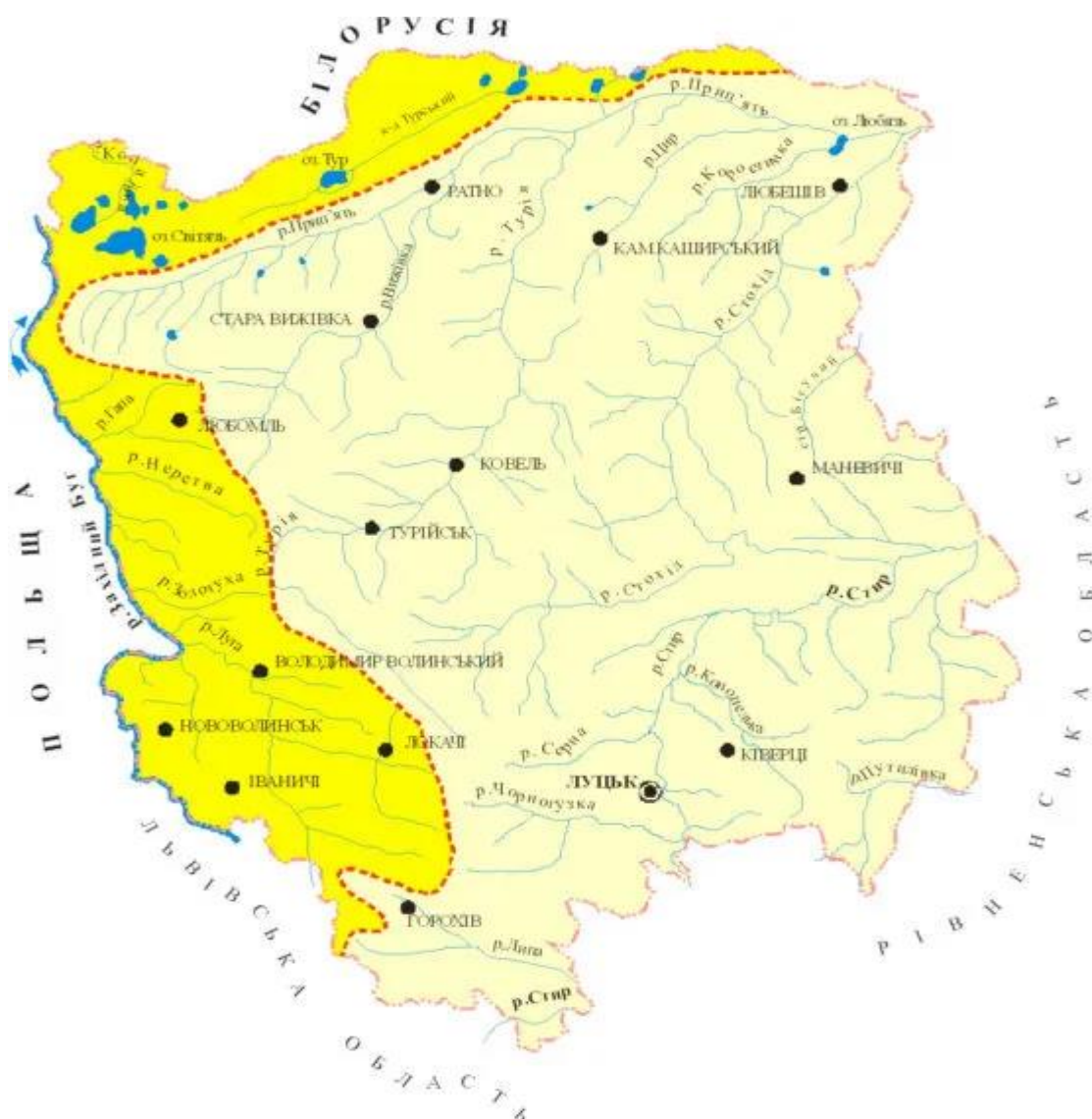

Рис. 2.4. Картохема річок та озер Волині [17]

Озера. Волинь славиться своїми озерами, найбільшими з яких є Світязь, Пулемецьке, Луки, Турське. Особливе місце займає озеро Світязь – найбільше та найглибше в Україні, відоме своєю кришталево чистою водою та піщаними пляжами. Воно є частиною Шацького національного природного парку, що приваблює туристів з усієї країни та з-за кордону. Озера регіону використовуються для пляжного відпочинку, дайвінгу, риболовлі та лікувального туризму завдяки високому вмісту мінеральних речовин у воді [24].

Болота та природоохоронні території. Болотні екосистеми Волині відіграють важливу роль у збереженні біорізноманіття та формуванні природних ландшафтів. Вони є місцем проживання багатьох рідкісних видів флори та фауни, що робить їх привабливими для екологічного та наукового туризму. Наприклад, Черемський природний заповідник охоплює значні болотні масиви та має унікальні природні стежки для спостереження за дикою природою.

Підземні води та джерела. Волинська область також багата на підземні води, що використовуються для лікувальних та рекреаційних цілей. Відомими є Оконські джерела, які мають постійну температуру води незалежно від пори року та використовуються для водолікування. Також у регіоні розташовані численні артезіанські свердловини, що забезпечують населення якісною питною водою [23].

Природні парки. Волинська область багата на природоохоронні території, які мають величезне значення для розвитку екологічного та рекреаційного туризму. Основними природними парками регіону є:

Шацький національний природний парк – один із найбільших та найвідоміших національних парків України, що включає понад 30 озер, серед яких найбільш популярним є Світязь. Парк є ідеальним місцем для екотуризму, дослідження дикої природи, а також активного відпочинку – риболовлі, плавання та водних видів спорту.

Прип'ять-Стохід – національний природний парк, що охоплює значні площі заплавних луків, боліт та лісів уздовж річок Прип'ять і Стохід.

Парк є домівкою для багатьох рідкісних видів тварин і рослин, а також популярним місцем для спостереження за птахами та водних екотурів.

Цуманська Пуща – національний природний парк, який славиться своїми пралісами, де збереглися унікальні природні екосистеми. Тут мешкають зубри, олені, лосі та рідкісні хижі птахи. Ці природні парки забезпечують можливості для розвитку сталого туризму, екологічної освіти, наукових досліджень та збереження унікальної природи Волині [52].

Значення водних ресурсів для туризму. Водні ресурси Волині є важливим фактором розвитку рекреаційного туризму, сприяють формуванню санаторно-курортного комплексу та активного відпочинку. Завдяки своїм природним характеристикам вони приваблюють туристів, сприяють розвитку зеленого туризму, водних видів спорту та екологічних маршрутів [24].

Збереження водних ресурсів є важливим завданням для сталого розвитку туризму в регіоні. Для цього здійснюються заходи з екологічного моніторингу, очищення водойм, запровадження еко-туристичних маршрутів та підвищення екологічної свідомості населення. Завдяки раціональному використанню водних ресурсів Волинська область може й надалі залишатися привабливим туристичним напрямком.

Рекреаційний потенціал. Кліматичні умови Волині сприяють розвитку оздоровчого туризму. Мінеральні води, лікувальні грязі та чисте повітря дозволяють організовувати санаторно-курортне лікування та рекреаційний відпочинок.

Таким чином, природні ресурси Волинської області створюють унікальні можливості для розвитку екскурсійного та екологічного туризму, залучаючи туристів з різних регіонів України та з-за кордону.

2.2. Культурно-історична спадщина регіону як чинник розвитку екскурсійного туризму

Культурно-історична спадщина Волинської області є надзвичайно багатою та різноманітною. Вона включає унікальні архітектурні пам'ятки, історичні місця, музеї, релігійні об'єкти та фольклорні традиції, що приваблюють туристів з різних куточків світу [51].

Архітектурні та історичні пам'ятки. Волинська область має багату культурну та історичну спадщину, що включає численні архітектурні пам'ятки, фортеці, замки, монастирі, палаци та інші об'єкти, які є важливими складовими туристичного потенціалу регіону.

Луцький замок (Замок Любарта). Однією з найвизначніших пам'яток Волині є Луцький замок, або Замок Любарта. Він є однією з найкраще збережених фортець України, побудованою у XIV столітті. Замок має три вежі та потужні оборонні мури, а його територія використовується для культурних заходів, фестивалів і виставок.

Олицький замок. Олицький замок – визначна пам'ятка архітектури епохи ренесансу, що колись належала родині Радзивіллів. Замок має чітку оборонну структуру та зберіг елементи фортифікаційного будівництва.

Володимир-Волинський та його історичні пам'ятки. Місто Володимир-Волинський є одним із найстаріших міст України, яке зберегло багато історичних пам'яток, зокрема Успенський собор XII століття – один із найдавніших храмів, що збереглися до нашого часу.

Монастирі та культові споруди. Регіон відомий численними монастирями та церквами, серед яких Зимненський Святогірський монастир – один із найдавніших християнських монастирів в Україні. Також значну історичну цінність мають Покровська церква та Кафедральний собор Святих Петра і Павла в Луцьку.

Палаци та садиби. Крім замків, у Волинській області збереглися унікальні палацові комплекси та садиби, такі як маєток Косачів у Колодяжному – місце, де провела своє дитинство видатна українська поетеса Леся Українка.

Історико-архітектурні об'єкти Волині є не лише культурною спадщиною, а й важливим туристичним ресурсом. Вони приваблюють тисячі туристів щороку, сприяють розвитку культурного туризму та створюють можливості для проведення фестивалів, історичних реконструкцій та екскурсій [22].

2.3. Роль музеїв в екскурсійному туризмі

Музеї відіграють ключову роль у розвитку екскурсійного туризму, оскільки вони є основними центрами збереження та популяризації культурної та історичної спадщини. Вони дозволяють туристам глибше зануритися в історію регіону, дізнатися про традиції, мистецтво, побут минулих століть та видатні постаті, пов'язані з Волинню.

Основні функції музеїв у екскурсійному туризмі

1. *Освітня функція* – музеї сприяють підвищенню рівня знань відвідувачів, пропонуючи унікальні експозиції, лекції та інтерактивні програми.
2. *Культурно-просвітницька функція* – допомагають популяризувати культурну спадщину регіону серед різних категорій населення.
3. *Туристична привабливість* – історичні та етнографічні музеї є важливими об'єктами відвідування в рамках екскурсійних маршрутів, сприяючи зростанню туристичного потоку.
4. *Збереження історичної спадщини* – музеї виконують функцію збереження артефактів, документів та пам'яток матеріальної та нематеріальної культури.
5. *Економічний вплив* – музейна діяльність сприяє розвитку регіонального туризму, створюючи робочі місця та залучаючи інвестиції у сферу культури та туризму [30].

Найпопулярнішими є Волинський краєзнавчий музей, музей-скансен у Рокинях, музей Лесі Українки у Колодяжному та історико-культурний заповідник «Старий Луцьк». Вони пропонують відвідувачам ознайомитися з багатою історією та традиціями регіону.

Музеї Волині представлено на рис. 2.5-2.10.

1. ЛУЦЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
2. КІВЕРЦІСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
3. РОЗИЩЕНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
4. МАНЕВІЙСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
5. КАМІНЬ—КАШИРСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
6. ІВАНИЧІВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
7. ВОЛОДИМИР—ВОЛИНСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
8. КОВЕЛЬСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
9. ШАЦЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
10. ЛЮБОМІВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

Рис. 2.5. Краєзнавчі музеї Волині

1. АПТЕКА МУЗЕЙ В М.ЛУЦЬК
2. МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ЛУЦЬКОГО БРАТСТВА
3. МУЗЕЙ ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ
4. ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ ВОЛИНСЬКОЇ ТЕХНІКИ
5. ГОРОХІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
6. КІВЕРЕЦІСЬКИЙ МУЗЕЙ КНИГИ
7. ІВАНИЧІВСЬКИЙ МУЗЕЙ
8. ВОЛОДИМИР—ВОЛИНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
9. ТУРІЙСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
10. КОВЕЛЬСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
11. КОВЕЛЬСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧО—ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
12. ЛЮБОМІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
13. СТАРОВИЖІВСЬКИЙ МУЗЕЙ
14. РАТНІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
15. ЛЮБЕШІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
16. ЛЮБЕШІВСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ—ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
17. МАНЕВІЙСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ
18. РОЖИЩЕНСЬКИЙ МУЗЕЙ

Рис. 2.6. Історичні музеї Волині

1. БУДИНОК З ХИМЕРАМИ
2. ЛЮТЕРСЬКА КІРХА
3. АРХІТЕКТУРНИЙ МУЗЕЙ МІСТА ЛУЦЬК
4. МУЗЕЙ ІСТОРІЇ
5. БРЕСТСЬКА ФОРТЕЦЯ
6. ВОЛОДИМЕР—ВОЛИНСЬКИЙ АРХІТЕКТУРНИЙ МУЗЕЙ
7. КІВЕРСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ
8. МАНЕВИЦЬКИЙ АРХІТЕКТУРНИЙ МУЗЕЙ
9. КОВЕЛЬСЬКИЙ АРХІТЕКТУРНИЙ МУЗЕЙ
10. КАМІНЬ—КАШИРСЬКИЙ МУЗЕЙ
11. ЛЮБЕШІВСЬКИЙ МУЗЕЙ
12. АРХІТЕКТУРНИЙ ЛЮБЕШІВСЬКИЙ МУЗЕЙ
13. ШАЦЬКИЙ АРХІТЕКТУРНИЙ МУЗЕЙ

Рис. 2.7. Архітектурні музеї

1. СОЛОМ'ЯНИЙ МУЗЕЙ
2. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ
3. ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
4. МУЗЕЙ КНИГИ
5. ЛУЦЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ
6. МУЗЕЙ ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ
7. КОВЕЛЬСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ
8. ВОЛОДИМЕР—ВОЛИНСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ
9. ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ
10. МАНЕВИЦЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ
11. САДИБА ЛЕСІ УКРАЇНКИ
12. КАМІНЬ—КАШИРСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ
13. РАТНІВСЬКИЙ МУЗЕЙ ПИСАНОК
14. ЛЮБОМИВСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ

Рис. 2.8. Художні музеї

2.9. Музеї Волині (важливі об'єкти екскурсійного туризму, що представляють різні аспекти історії, культури, етнографії та мистецтва)

Таким чином, музеї Волинської області є невід'ємною частиною екскурсійного туризму, сприяючи не лише збереженню культурної спадщини, а й розвитку туристичної привабливості регіону. Вони приваблюють своєю унікальністю та надають можливість глибше зануритися у спадщину регіону.

Фольклорні традиції та етнографія. Традиції та народна культура Волині є важливою складовою туристичної привабливості регіону. Тут проводяться фестивалі, ярмарки, виставки народних ремесел, які дозволяють туристам зануритися в автентичну атмосферу минулого.

Культурно-історичні ресурси Волині створюють потужний потенціал для розвитку туристичної індустрії. Завдяки багатій історії, унікальним пам'яткам та самобутній культурі регіон приваблює тисячі туристів щороку, сприяючи розвитку внутрішнього та міжнародного туризму.

2.4. Туристична інфраструктура – чинник розвитку екскурсійного туризму в регіоні

Розвинена туристична інфраструктура є важливим фактором привабливості Волинської області як екскурсійно-туристичного регіону. Вона включає: мережу готелів, закладів харчування, транспортну доступність, туристично-інформаційні центри та рекреаційні комплекси.

Готельна інфраструктура. Волинь пропонує різноманітні варіанти розміщення для туристів [43]:

- *готелі та мотелі* – у Луцьку, Ковелі, Володимирі-Волинському та Шацьку діє широка мережа готелів, що відповідають різним рівням комфорту;
- *заміські комплекси та бази відпочинку* – особливо популярні біля Шацьких озер, де можна знайти екологічні котеджі, пансіонати та еко-садиби;
- *садиби зеленого туризму* – Волинь активно розвиває агротуризм, пропонуючи туристам проживання в етностилі та можливість долучитися до традиційного сільського життя.

Заклади харчування. Ресторани та кафе регіону пропонують широкий вибір страв традиційної української та волинської кухні [43]:

- *ресторани національної кухні* – пропонують місцеві автентичні страви, такі як поліські страви, волинські сирники, медовуха та деруни;
- *кафе та пекарні* – у містах та туристичних зонах є кафе з домашньою випічкою та кав'ярні;
- *фестивалі гастротуризму* – регіон відомий проведенням фестивалів, що популяризують волинську кухню та продукти місцевого виробництва.

Транспортна інфраструктура. Розвинена транспортна мережа забезпечує зручний доступ до туристичних місць [42]:

- *автомобільні шляхи* – міжнародні та національні автошляхи з'єднують Волинь із великими містами України та сусідніми країнами;
- *залізничне сполучення* – Луцьк, Ковель є важливими залізничними вузлами, що забезпечують перевезення пасажирів;

- автобусні перевезення – розвинена система міжміських та міжнародних автобусних маршрутів.

Туристично-інформаційні центри. Інформаційна підтримка туристів здійснюється через мережу туристично-інформаційних центрів, розташованих у Луцьку, Шацьку та інших туристичних осередках. Вони надають інформацію про маршрути, екскурсії, транспорт, розваги та культурні події.

Рекреаційні комплекси та курорти. Волинь розвиває рекреаційні зони та курорти, що пропонують санаторно-курортне лікування [].

Активний туризм – можливості для велоподорожей, байдаркових сплавів, кінних прогулянок та екологічних маршрутів.

Розвинена туристична інфраструктура сприяє підвищенню рівня комфорту для відвідувачів, покращує доступність туристичних об'єктів та стимулює розвиток малого та середнього бізнесу. Подальше вдосконалення інфраструктури дозволить Волинській області зміцнити свої позиції як одного з ключових туристичних регіонів України.

2.5. Основні туристичні маршрути та екскурсійні програми у розвитку екскурсійного туризму

Екскурсійні програми Волині сприяють розвитку туризму, популяризації культурної та природної спадщини, залученню інвесторів у туристичну інфраструктуру регіону. Завдяки різноманітності маршрутів Волинь є привабливим туристичним напрямком для відвідувачів з усього світу.

Основні туристичні маршрути та екскурсійні програми Волині [53]

Волинська область має багатий туристичний потенціал, який представлений численними природними, історичними та культурними пам'ятками. Туристичні маршрути охоплюють найвизначніші місця регіону та адаптовані для різних категорій туристів.

1. Історико-культурні маршрути:

- Луцький замок та середньовічний Луцьк – екскурсія передбачає відвідування Замку Любарта, будинку Косачів, Музею Волинської ікони та інших історичних пам'яток;
- древній Володимир-Волинський – маршрут включає Успенський собор, Василівську церкву, історичні музеї та екскурсії вулицями одного з найстаріших міст України;
- шляхом князів Острозьких – історична подорож охоплює Олицький замок, костел Святої Трійці та оборонні споруди регіону.

2. Природні та екологічні маршрути:

- Шацькі озера – тур передбачає знайомство з Шацьким національним природним парком відпочинок на озері Світязь, екологічні стежки;
- поліський екотуризм – маршрут включає відвідування Черемського природного заповідника, спостереження за флорою та фауною, піші походи екологічними стежками;
- долина Стоходу – водний маршрут, що передбачає сплави на байдарках або човнах по звивистій річці Стохід.

3. Релігійні маршрути:

- Зимненський Святогірський монастир – один із найдавніших монастирів України, що приваблює паломників та туристів;
- Православні святині Волині – маршрут включає відвідування Успенського собору у Володимирі-Волинському, Покровської церкви у Луцьку та інших сакральних пам'яток;
- Дерев'яні храми Волині – подорож до старовинних дерев'яних церков, які є унікальними пам'ятками сакральної архітектури.

3. Гастрономічні маршрути:

- Волинська кухня: від давнини до сучасності – знайомство з традиційною волинською кухнею, дегустація місцевих страв у ресторанах Луцька та сільських садибах;
- медові шляхи Волині – відвідування пасік, дегустація меду та продуктів бджільництва;
- сирні традиції Полісся – подорож до локальних сироварень, дегустація традиційних волинських сирів.

4. Екстремальні та активні маршрути:

- веломаршрути Волині – велосипедні подорожі лісовими стежками, вздовж озер та через історичні міста;
- квадротури по Полісся – подорож бездоріжжям для любителів екстриму;
- повітряні кулі над Волинню – можливість оглянути регіон з висоти пташиного польоту.

5. Тематичні та фестивальні маршрути:

- «Ніч у Луцькому замку» – театралізована нічна екскурсія з історичними постановками та лицарськими боями;
- фестиваль повітряних куль у Ковелі – унікальне дійство для любителів яскравих видовищ;
- Волинські різдвяні традиції – маршрут знайомить туристів із традиційними колядками, вертепами та обрядами.

Основні туристичні маршрути Волині забезпечують різноманітність туристичного відпочинку, поєднуючи культурні, природні, релігійні та гастрономічні враження. Завдяки унікальним пам'яткам та сучасній туристичній інфраструктурі регіон стає привабливим для туристів з різних куточків України та світу [32].

Екскурсійні програми Волині охоплюють багатий спектр природних, історико-культурних та релігійних пам'яток, які приваблюють як українських, так і іноземних туристів. Програми адаптовані під різні групи туристів: індивідуальні мандрівники, організовані групи, сімейні подорожі та шкільні екскурсії.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ І ОЦІНКА ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1. Аналіз використання цифрових технологій в екскурсійному туризмі

Сучасний екскурсійний туризм Волинської області активно розвивається завдяки впровадженню цифрових технологій, які покращують доступність інформації, підвищують якість туристичних послуг та забезпечують новий рівень взаємодії між туристами та екскурсійними підприємствами.

Основні напрями застосування цифрових технологій у регіональному туризмі

1. Використання мобільних додатків. Мобільні додатки відіграють ключову роль у розвитку регіонального туризму, забезпечуючи зручний доступ до інформації, бронювання послуг та взаємодію туристів із місцевими пам'ятками. Сучасні туристичні додатки пропонують широкий функціонал, включаючи інтерактивні карти, гідів, маршрути та доповнену реальність.

Основні можливості мобільних додатків у сфері туризму [54]:

- геолокаційні сервіси – допомагають туристам орієнтуватися в місті або природних парках, обираючи оптимальні маршрути;
- аудіогідів та мультимедійні екскурсії – дозволяють самостійно знайомитися з визначними місцями, слухаючи інформацію у зручний час;
- бронювання та оплата послуг – можливість купівлі квитків, бронювання житла, замовлення екскурсій в один клік;
- інтерактивні карти – надають туристам доступ до розширеної інформації про культурні, природні та історичні об'єкти;
- персоналізовані рекомендації – мобільні додатки аналізують уподобання користувачів і пропонують оптимальні варіанти подорожей.

Приклади мобільних додатків, що використовуються у Волинській області:

- Visit Lutsk – містить інформацію про визначні пам'ятки, маршрути та події Луцька;
- Шацькі озера онлайн – допомагає туристам орієнтуватися в зоні Шацького національного природного парку;
- мобільні гіді музеїв – додатки для інтерактивного ознайомлення з експозиціями Волинського краєзнавчого музею, Художнього музею м. Луцька тощо.

Завдяки використанню мобільних додатків туристи отримують комфортний доступ до актуальної інформації, а регіональний туризм стає більш привабливим, інтерактивним і доступним.

2. Доповнена та віртуальна реальність (AR/VR). Новітні технології доповненої реальності дозволяють створювати інтерактивні екскурсії:

- AR-екскурсії – туристи можуть використовувати мобільні додатки, щоб переглядати історичні реконструкції замків, соборів та визначних місць у режимі реального часу;
- VR-тури – музеї та культурні об'єкти можуть пропонувати віртуальні тури, що дозволяють ознайомитися з експозиціями без фізичної присутності [46].

3. Геоінформаційні системи (ГІС) у туристичній навігації. ГІС-технології допомагають туристам орієнтуватися в регіоні:

- інтерактивні карти – створення туристичних маршрутів з додатковою інформацією про визначні місця;
- геолокаційні сервіси – можливість отримання персоналізованих пропозицій відповідно до місцезнаходження туриста [37].

4. Використання штучного інтелекту та чат-ботів. Штучний інтелект та автоматизовані сервіси значно покращують туристичний досвід:

- чат-боти для туристів – інтерактивні асистенти, які надають інформацію про маршрути, пам'ятки та послуги в регіоні;
- аналіз туристичних даних – застосування AI-аналітики для прогнозування потоків туристів та персоналізованих рекомендацій [41].

5. Соціальні мережі та онлайн-маркетинг. Цифрові платформи відіграють ключову роль у популяризації туристичних маршрутів Волині:

- просування екскурсій через Facebook, Instagram та TikTok – залучення нових туристів завдяки відеооглядам та фотоісторіям;
- відгуки та рейтинги – використання платформ для підвищення довіри до місцевих туристичних операторів [49].

6. Блокчейн-технології для безпеки транзакцій. Блокчейн забезпечує прозорість та безпеку фінансових операцій у сфері туризму:

- цифрові платежі – використання блокчейн-платежів для бронювання готелів та екскурсій;
- безпечне зберігання персональних даних – запобігання шахрайству та несанкціонованому доступу до інформації туристів [33].

Використання цифрових технологій у сфері екскурсійного туризму Волині сприяє покращенню туристичних послуг, залученню нових відвідувачів та підвищенню конкурентоспроможності регіону.

Інтеграція інноваційних рішень, таких як мобільні додатки, AR/VR, ГІС-технології та штучний інтелект, дозволяє створити комфортне та безпечне середовище для туристів, забезпечуючи їм незабутні враження та якісний сервіс.

Цифрові технології активно впроваджуються у сферу екскурсійного туризму Волині, покращуючи доступність інформації, розширюючи можливості для самостійного ознайомлення з історико-культурними пам'ятками та підвищуючи зацікавленість туристів до вивчення регіональної спадщини.

Цифрові технології відіграють важливу роль у розвитку екскурсійного туризму Волині, забезпечуючи інноваційний підхід до подорожей, підвищуючи рівень обслуговування туристів і сприяючи популяризації регіону як привабливого туристичного напрямку.

Аналіз і оцінку цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму Волинської області здійснювали за допомогою відгуків туристів, анкетування, експертних оцінок та статистичних даних про використання цифрових технологій.

Також використовувалися сучасні методи дослідження, включаючи аналіз використання мобільних додатків, інтерактивних карт та цифрових гідів. Було проведено моніторинг ефективності застосування доповненої та віртуальної реальності (AR/VR) у туристичних об'єктах регіону, оцінено рівень інтеграції цифрових технологій у екскурсійні маршрути.

Також було досліджено вплив цифрових інновацій на зручність та доступність туристичних послуг, що сприяє розвитку туризму у регіоні.

Аналіз здійснювали за такими етапами

1. *Збір даних* – вивчення існуючих цифрових технологій у туристичних маршрутах Волині.
 2. *Анкетування та опитування* – моніторинг відгуків від туристів, гідів і місцевих жителів.
 3. *Аналіз цифрових платформ* – перевірка функціональності мобільних додатків, інтерактивних карт та цифрових гідів.
 4. *Оцінка ефективності AR/VR* – вивчення застосування доповненої та віртуальної реальності на історико-культурних об'єктах.
 5. *Моніторинг доступності* – перевірка зручності використання цифрових сервісів для різних категорій туристів.
 6. *Зіставлення статистичних даних* – аналіз популярності цифрових технологій та рівня їх використання у порівнянні з іншими регіонами.
 7. *Формування висновків* – розробка рекомендацій щодо покращення та подальшого розвитку цифрових інновацій у туризмі Волинської області.
- Аналіз використання цифрових технологій в екскурсійному туризмі історико-культурних об'єктів представлено у таблиці 3.1 та рис. 3.1.

Таблиця 3.1

Цифрові технології в екскурсійному туризмі історико-культурних об'єктів

Назва екскурсії	Об'єкти	Які інновації застосовуються
Стародавній Луцьк	Заповідник «Старий Луцьк», Костел Св. Петра і Павла, Ринкова площа, Свято-Троїцький кафедральний собор	Аудіогіди, мобільні додатки, AR-реконструкції
Замки Волині	Луцький замок, Олицький замок, Малий замок (Синагога), Вежі Чарторийських (Окольний замок), Острозький замок, Дубенський замок	Віртуальні екскурсії, 3D-моделювання, інтерактивні карти
Сакральна спадщина Волині	Кафедральний собор Петра і Павла, Зимненський монастир, Успенський собор Володимира-Волинського, монастир у Жидичині, кам'яні синагоги Луцька, Любомля	Онлайн-екскурсії, доповнена реальність, цифрові гіди
Дерев'яні церкви Волині	Церква Різдва Богородиці (Стара Виживка), Михайлівська церква (Жидичин), Церква Різдва Богородиці у селі Мовники, Дерев'яна Успенська церква у селі Качин, Колегіальний костел Святої Трійці – римо-католицький парафіяльний костел в смт Олика, Дерев'яна Церква Святої Параскеви у селі Самари	QR-коди для інформації, цифрові каталоги, мобільні додатки
Культурна спадщина Лесі Українки	Музей Лесі Українки в Колодяжному, Будинок Косачів, пам'ятник Лесі Українки в Луцьку	Віртуальні виставки, інтерактивні стенди, онлайн-тури
Романтичні місця Луцька	Парк ім. 900-річчя Луцька, Парк ім. Лесі Українки, Театральна площа	Віртуальні експозиції, цифрові колекції, аудіогіди
Історія Волинського краю	Історико-культурний заповідник «Старий Луцьк», Лютеранська кірха в Луцьку, будинок скульптора Миколи Голованя, Синагога (Малий Замок), Ринкова площа, Кисилінський костел, Новий Загорів, Замок Радзивиллів в Олиці, Поле битви під Берестечком, Місто Володимир, Успенський Собор, Вали дитинця.	Інтерактивні карти, цифрові архіви, мобільні застосунки
Археологічні знахідки Волині	Музей історії Луцького братства, давньоруські городища Волині	3D-реконструкція артефактів, цифрові інформаційні панелі
Легенди та міфи Волині	Підземелля Луцького замку, міські легенди Луцька	Аудіогіди, доповнена реальність, мобільні екскурсії
Волинь у роки війни	Музей українського війська та військової техніки, меморіальні комплекси	Віртуальні тури, інтерактивні карти, архівні документи в цифровому форматі

Закінчення таблиці 3.2

Видатні постаті Волині	Будинок Косачів, меморіальні місця видатних діячів	Онлайн-екскурсії, інтерактивні стенди, історичні відеоархіви
Етнографічна спадщина Волині	Музей-скансен у Рокинях, етнографічні комплекси	Віртуальні тури, доповнена реальність, інтерактивні експозиції
Волинські ремесла та народне мистецтво	Музей традиційного народного мистецтва, майстер-класи	Цифрові каталоги, онлайн-курси, VR-тури
Легенди волинських підземель	Підземелля костелу святих Петра і Павла, підземні ходи Луцька	3D-візуалізація, інтерактивні експозиції, мобільні додатки
Давньоруська Волинь	Городища, залишки фортифікацій, музей давньої історії Волині	3D-реконструкції фортець, доповнена реальність, цифрові макети
Волинські монастирі та святині	Чоловічий монастир у Жидичині, Стрітенський Михнівський жіночий монастир, Троїцький Старосільський жіночий монастир, Хрестовоздвиженський чоловічий монастир, Святогірський Свято-Успенський жіночий ставропігійний монастир, Петропавлівський чоловічий монастир, Низкиницький Успенський чоловічий монастир, Монастир Різдва Богородиці, Домініканський монастир	Онлайн-трансляції богослужінь, цифрові архіви, VR-паломництва
Волинь у мистецтві	Галереї, майстерні художників, музеї живопису	Онлайн-виставки, цифрові архіви мистецьких творів, мобільні тури
Промислова спадщина Волині	Старовинні млини, місця старих мануфактур, заводи	VR-реконструкція виробництв, відеоекскурсії, цифрові панорами
Подорож шляхами князів	Древній Володимир, городище в Пересопниці, Олицький замок	VR-тури, історичні реконструкції, мобільні гіді
Історія радянської та німецької окупації	Меморіальні комплекси, бункери Другої світової війни	Віртуальні тури, інтерактивні карти, історичні архіви в цифровому форматі
Промислова спадщина Волині	Старовинні млини, місця старих мануфактур, заводи	VR-реконструкція виробництв, відеоекскурсії, цифрові панорами

Рис. 3.1. Цифрові технології в екскурсійному туризмі історико-культурних об'єктів

Цифрові технології відкривають нові можливості для туристів, роблячи подорожі більш доступними, інтерактивними та захопливими. Вони дозволяють не лише зберігати історичну спадщину, а й популяризувати її серед широкого загалу.

Завдяки впровадженню цифрових технологій у природо-ресурсний туризм, Волинська область отримує можливість популяризувати свої природні об'єкти, зробити подорожі комфортнішими та підвищити рівень екологічної обізнаності серед туристів (рис. 3.2-3.3; табл. 3.2-3.3).

Рис. 3.2. Цифрові технології в екскурсійному туризмі (лісові ресурси)

Таблиця 3.2

Цифрові технології у екскурсійному туризмі (лісові ресурси)

Назва екскурсії	Об'єкти	Які інновації застосовуються
Мандри Цуманською Пущею	Цуманська Пуща, екологічні стежки	ГІС-карти, мобільні гіді, QR-коди для інформаційних табличок
Таємниці поліських лісів	Поліські лісові масиви, заказники	Доповнена реальність, мобільні додатки з інформацією про флору та фауну
Заповідні ліси Волині	Черемський природний заповідник	Віртуальні тури, інтерактивні карти, дистанційне спостереження за природою
Поліська дика природа	Ландшафтний заказник «Кормин»	Онлайн-навігація, 3D-візуалізація природи
Волинські ліси взимку	Лісові заказники регіону	VR-прогулянки, доповнена реальність, мобільні екскурсії
Долина старих дубів	Дубові гаї Волині	Аудіогіді, віртуальні екскурсії
Магія Карпатських пралісів Волині	Заповідні ліси Полісся	AR-тури, мобільні карти
Природа крізь століття	Дубові гаї, реліктові дерева	Віртуальні тури, мобільні додатки з історичними реконструкціями
Мандри Великим лісом	Лісові угіддя Ківерцівського НПП	Аудіогіді, GPS-навігація, AR-візуалізація
Природа крізь століття	Дубові гаї, реліктові дерева	Віртуальні тури, мобільні додатки з історичними реконструкціями
Долина вікових сосен	Соснові ліси Волині	Цифрові екомапи, доповнена реальність
Легенди прадавніх лісів	Лісові заповідники	VR-екскурсії, аудіогіді, мобільні додатки

Використання цифрових технологій у природо-ресурсних об'єктах дозволяє зробити екскурсії більш доступними, цікавими та інформативними для туристів, сприяючи популяризації природної спадщини Волинської області.

Цифрові технології активно змінюють підхід до екскурсійного туризму на Волині. Віртуальна реальність дозволяє відвідувачам зануритися в минуле, AR-технології відтворюють втрачені об'єкти, а мобільні додатки забезпечують зручний доступ до мультимедійного контенту. Штучний інтелект і голограми роблять історію більш захопливою, а онлайн-музеї відкривають нові можливості для дистанційних екскурсій.

Сучасний музейний та екскурсійний туризм активно інтегрує цифрові технології, роблячи історію більш доступною та інтерактивною.

Віртуальна реальність (VR) дозволяє зануритися у відтворені історичні події, подорожувати в часі та відчувати атмосферу минулих епох.

Таблиця 3.3

Цифрові технології в екскурсійному туризмі (водні ресурси)

Назва екскурсії	Об'єкти	Які інновації застосовуються
Шацькі озера – перлина Волині	Озеро Світязь, Пулемецьке озеро, Луки	Онлайн-гід, цифрові карти, доповнена реальність
Річкові подорожі Стоходом	Річка Стохід, екологічні маршрути	GPS-навігація, мобільні аудіогіди, віртуальні екскурсії
Оконські джерела – таємниці природи	Оконські джерела	Інтерактивні стенди, відеоекскурсії, QR-коди для історичної довідки
Легенди волинських озер	Озера Тур, Нечимне	VR-тури, інтерактивні мобільні гід
Мандри Прип'яттю	Річка Прип'ять	ГІС-навігація, цифрові мапи маршрутів
Дослідження підземних джерел Волині	Карстові озера	3D-візуалізація підводних локацій
Подорожі малими річками Волині	Річки Виживка, Чорногузка	Мобільні аудіогіди, цифрові навігаційні панелі
Вода як стихія	Озера Волині	Віртуальні тури, мобільні енциклопедії
Таємниці підводного світу Волині	Підводні екосистеми озер	Підводні 3D-тури, відеоекскурсії

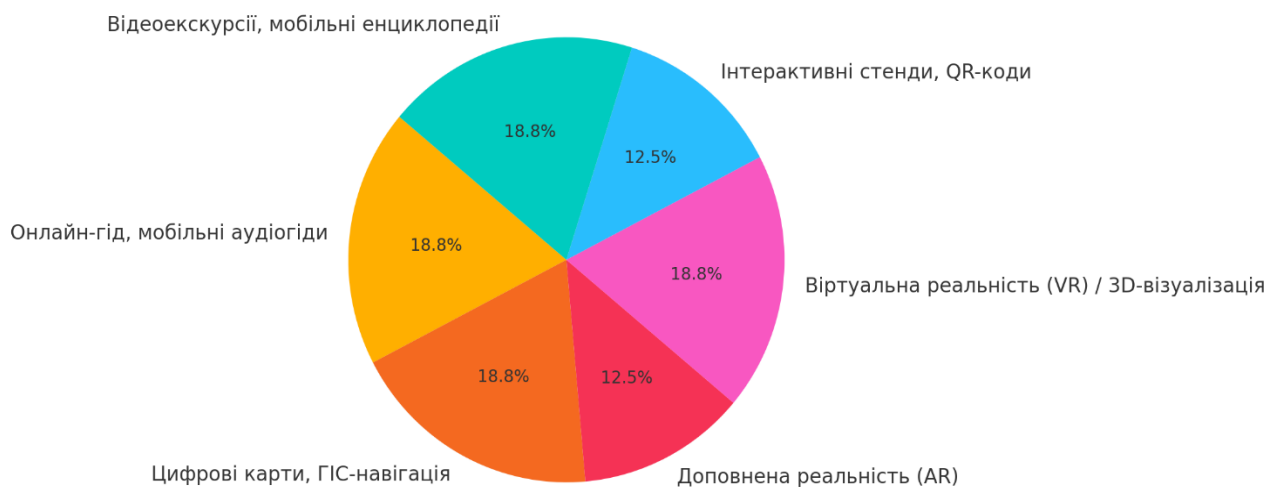

Рис. 3.3. Цифрові технології екскурсійному туризмі природо-ресурсних об'єктів (водні ресурси)

Доповнена реальність (AR) додає новий вимір до екскурсій, дозволяючи відвідувачам бачити реконструкцію зруйнованих будівель або відтворювати події минулого в режимі реального часу.

Гейміфікація екскурсій сприяє залученню аудиторії через інтерактивні завдання, квести та цифрові місії. Віртуальні музеї дають можливість переглядати експонати онлайн, а 3D-сканування дозволяє зберігати та відтворювати артефакти з високою точністю (табл. 3.4; рис. 3.4).

Інтерактивні мультимедійні екрани та аудіогіди на базі штучного інтелекту роблять знайомство з культурною спадщиною більш зручним та персоналізованим.

Завдяки цифровим технологіям екскурсійний туризм стає більш інклюзивним, даючи змогу людям з обмеженими можливостями віртуально відвідати будь-які об'єкти. Такий підхід не тільки покращує доступність музеїв, але й сприяє їх популяризації серед ширшої аудиторії.

Завдяки швидкому розвитку технологій, музеї та туристичні локації Волині отримують нові можливості для залучення відвідувачів. Впровадження штучного інтелекту дозволяє створювати персоналізовані маршрути та автоматично адаптувати екскурсії під інтереси кожного гостя. Використання датчиків руху та інтерактивних проєкцій робить відвідування музеїв більш динамічним та залучає навіть тих, хто раніше не цікавився історією.

Розвиток хмарних технологій та 5G-зв'язку сприяє доступу до високоякісного онлайн-контенту, що дозволяє проводити віддалені екскурсії у реальному часі.

Дрон-зйомки історичних місць з можливістю VR-перегляду дають відвідувачам унікальну перспективу на культурну спадщину Волині.

Таким чином, цифрові технології не лише збагачують досвід туристів, а й допомагають збереженню історичної спадщини для майбутніх поколінь.

Таблиця 3.4

Цифрові технології в екскурсійно-музейному туризмі

Назва екскурсії	Об'єкти	Які інновації застосовуються
Віртуальна подорож «Стародавня Волинь»	Волинський краєзнавчий музей, Луцький замок	VR-тури, 3D-реконструкції історичних споруд, інтерактивні карти
Доповнена реальність «Секрети Луцького замку»	Луцький замок	AR-додатки для відтворення битв, цифрові гіді, віртуальні реконструкції
Інтерактивна екскурсія «Жива історія Волині»	Музей-скансен у Рокинях, Ковельський історичний музей	Голограми історичних персонажів, кіноінсталяції, кінетичні екрани
Музей у смартфоні	Художній музей у Луцьку, Музей Волинської ікони	QR-коди з мультимедійним контентом, мобільні додатки з інтерактивними екскурсіями
Екскурсія «Цифрове минуле»	Волинський краєзнавчий музей, Олицький замок	Віртуальні гіді зі штучним інтелектом, 3D-візуалізація історичних артефактів
Віртуальна експозиція «Давні ремесла Волині»	Музей Волинської ікони, Центр народної творчості	Онлайн-музеї з 3D-експонатами, інтерактивні майстер-класи
Тематична екскурсія «Таємниці підземель»	Підземелля Луцького замку, костелу св. Петра і Павла	VR-тури підземеллями, лазерні проєкції давніх подій
Історія у доповненій реальності	Музей історії Луцька, Олицький замок	AR-екскурсії, доповнені моделі будівель, цифрові історичні реконструкції
Цифровий етнотуризм	Музей народної архітектури та побуту Волині, Рівненський краєзнавчий музей	Віртуальні тури селами, інтерактивні відео, реконструкції традицій
Гейміфікація історії Волині	Луцький замок, Волинський краєзнавчий музей	Квест-екскурсії з використанням мобільних додатків, інтерактивні історичні місії
Музейні експонати у 3D	Музей Волинської ікони, Художній музей Луцька	3D-сканування експонатів, інтерактивні мультимедійні екрани
Цифрова реконструкція архітектури	Олицький замок, історична забудова Луцька	3D-моделі будівель у різні епохи, доповнена реальність
Аудіоекскурсії з AI-гідом	Волинський краєзнавчий музей, Підземелля Луцького замку	Голосові гіді з штучним інтелектом, персоналізовані маршрути
Віртуальні подорожі Волинськими легендами	Замок Радзивілів, Дубенський замок	VR-екскурсії по легендах, анімовані цифрові оповіді
Історія у форматі відеогри	Луцький замок, Краєзнавчий музей	Гейміфікація екскурсій, інтерактивні історичні квести
Музейні експонати в доповненій реальності	Рівненський краєзнавчий музей, Музей бурштину	AR-анімація експонатів, інтерактивні голограми
Цифрові виставки Волині	Галерея мистецтв у Луцьку, Виставковий центр Волині	Віртуальні тури по виставках, 360°-панорами

Рис. 3.4. Розподіл цифрових інновацій у екскурсійно-музейному туризмі

Цифрові технології в туристичній інфраструктурі Волині

Розвиток цифрових технологій суттєво змінює туристичну інфраструктуру Волині, роблячи її більш зручною та інтерактивною. Використання смарт-вказівників, мобільних додатків та VR-турів дозволяє туристам самостійно планувати свої подорожі та отримувати максимум інформації в реальному часі. AR-технології сприяють відновленню зруйнованих архітектурних об'єктів, а штучний інтелект допомагає створювати персоналізовані маршрути [32].

Велика увага приділяється цифровій картографії та інтерактивним туристичним сервісам, які дозволяють будувати індивідуальні маршрути та отримувати актуальні рекомендації щодо відвідувань.

Віртуальні тури допомагають зберігати унікальну природу та історичні пам'ятки, зменшуючи фізичне навантаження на туристичні об'єкти. Загалом, цифровізація туристичної інфраструктури Волині сприяє популяризації регіону та залученню нових відвідувачів. Топ-10 оцифрованих екскурсійних об'єктів Волинської області представлено на рис. 3.5.

Рис. 3.5. Топ-10 екскурсійних оцифрованих маршрутів Волині

Волинь – це край з багатою історією, природною красою та унікальною культурною спадщиною. Завдяки сучасним технологіям, туристи мають можливість досліджувати цей регіон за допомогою оцифрованих екскурсійних маршрутів. Вони поєднують історичні, природні та культурні пам'ятки, а також надають зручний доступ до інформації через мобільні додатки, інтерактивні карти та QR-коди. Переваги оцифрованих маршрутів:

- доступність: інформація доступна через мобільні додатки та сайти;
- зручність: маршрути мають чіткі мітки та інтерактивні карти;
- інформативність: туристи отримують детальну інформацію про кожен об'єкт через QR-коди;
- екологічність: подорожі сприяють популяризації екотуризму та активного відпочинку (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Екскурсійні оцифровані маршрути Волині

Луцькі підземелля	https://goo.gl/maps/LD5pK596AqAxNwU2E9
Луцький замок	https://goo.gl/maps/JYTMpCGUhC6LxdpR9
Олицький замок	https://goo.gl/maps/8uUAYbGcoBmRfktD9
Колегіальний костел Святої Трійці. Олика	https://goo.gl/maps/iss1aKmNL3z9tagN7
Національний парк «Прип'ять-Стохід»	https://goo.gl/maps/Rfts1tiauMZdpdEe8
В'їзна брама садиби XVIII ст. Любешів	https://goo.gl/maps/pJ5BEbJN1XGuAR859
Озеро Світязь	https://goo.gl/maps/rFxafJBcoXFWWKQS6
Маневицький краєзнавчий музей. Човен	https://goo.gl/maps/3s6FY9XKfEzrJbNR8
Городище. Володимир	https://goo.gl/maps/umPwtuWwgG4nyqGt9
Слов'янський парк. Володимир	https://goo.gl/maps/2tp8bgJqQ77qAM5v9
Собор Різдва Христового ПЦУ + підземелля. Володимир	https://goo.gl/maps/wjY9GRVdtGk9koZ
Костел Іоакима і Анни. Володимир	https://goo.gl/maps/kZAHmu6ZmpbYSe5Z9
Успенський собор. Володимир	https://goo.gl/maps/SwV127ZQLQbJdZ116

Цифрові технології, що застосовуються у туристичній інфраструктурі Волині представлено у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Цифрові технології, що застосовуються у туристичній інфраструктурі Волині

Назва об'єкта	Локація	Цифрові технології, що застосовуються
Смарт-візит-центр «Волинська спадщина»	Луцьк	Інтерактивні сенсорні панелі, VR-презентації регіону, мобільні додатки для самостійних екскурсій
Цифрова туристична карта Волині	Волинська область	Онлайн-платформа з 3D-картами, AR-навігацією, інтеграція з гідами AI
Віртуальні гідів в замках Волині	Луцький замок, Олицький замок	Штучний інтелект для персоналізованих аудіоекскурсій, AR-реконструкція зруйнованих частин
Інтерактивний туристичний центр	м. Ковель	Доповнена реальність для знайомства з історією міста, QR-коди для швидкого доступу до мультимедійного контенту
Волинський природний парк онлайн	Шацькі озера	Віртуальні тури на основі дрон-зйомок, цифрові еко-маршрути
Розумні туристичні вказівники	Основні туристичні маршрути	Динамічні інформаційні панелі з оновленням даних, інтеграція з мобільними додатками
Гейміфіковані маршрути «Квести Волині»	Луцьк, Володимир, Ковель	Мобільні додатки з інтерактивними квестами та завданнями для туристів
Віртуальний етнопарк Волині	Центр народної творчості	3D-моделі традиційних хат та ремесел, AR-екскурсії
Цифровий музей Волині	Луцьк	Віртуальні екскурсії, 3D-моделі експонатів, інтерактивні мультимедійні презентації
Смарт-готелі та цифровий сервіс	Основні туристичні міста Волині	Автоматизоване бронювання, цифрові ключі, безконтактні послуги через мобільний додаток
VR-тури по історичних місцях	Волинська область	Відтворення історичних подій у віртуальній реальності, інтерактивні розповіді
Цифрова екосистема для туристів	Туристичні маршрути Волині	Мобільні додатки для бронювання, навігації, інтеграція з чат-ботами та штучним інтелектом
Онлайн-гід «Відкрий Волинь»	Волинська область	Персоналізовані маршрути, інтеграція з аудіогідами та відеоекскурсіями

Застосування цифрових технологій в туристичній інфраструктурі Волині у % представлено на рис. 3.7.

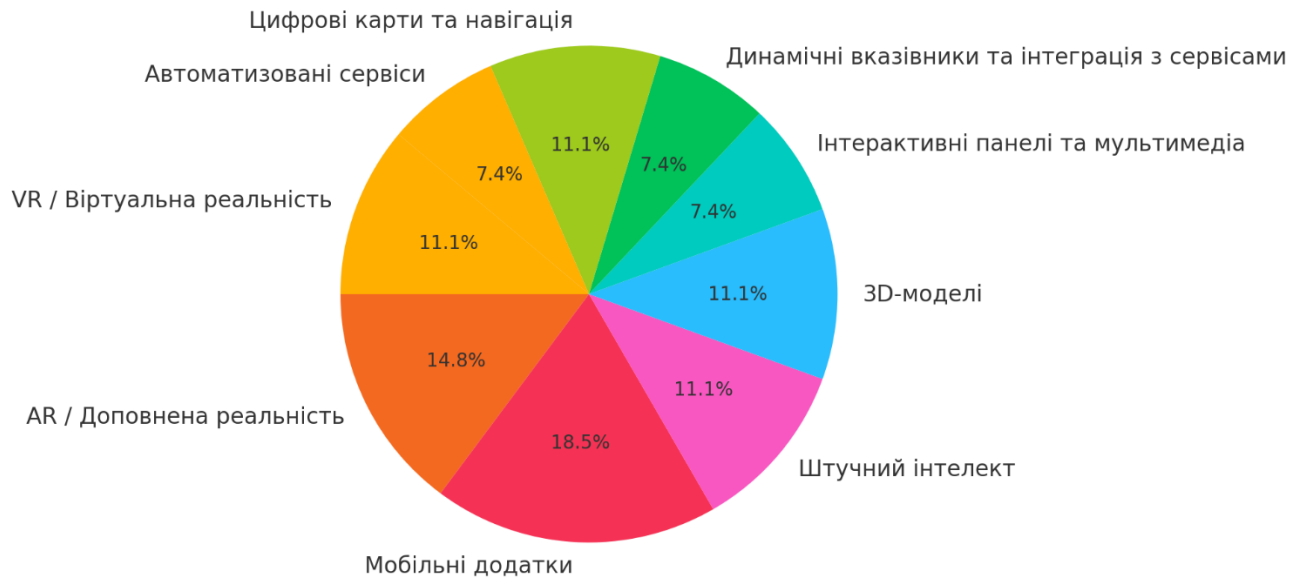

Рис. 3.7. Цифрові технології в туристичній інфраструктурі Волині

Напрями впливу цифрових інновацій у сфері туризму представлено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Напрямки впливу цифрових інновацій в індустрії туризму Волині

Сфера впливу	Напрямок впливу	Технологія
Створення турпродукту	Прискорення процедури створення нового турпродукту	GDS і інші системи бронювання, Інтернет
Просування турпродукту	Поява принципово нових способів і технологій просування в туризмі	Інтернет, вебінари, мультимедіа технології, GDS
Маркетинг	Формування нових маркетингових каналів збуту турпродукту	Інтернет, системи бронювання, електронна комерція
Менеджмент	Удосконалення технологій управління туристичними підприємствами	Спеціалізовані програмні продукти менеджменту туристичних підприємств

Завдяки сучасним технологіям, Волинь стає ще ближчою для туристів, відкриваючи свої історичні та природні скарби у зручному цифровому форматі.

3.2. Оцінка екскурсійного туризму Волинської області

За методикою [48], яка описана у пункті 1.2 здійснили оцінку екскурсійного туризму Волинської області (табл. 3.8-3.12).

Таблиця 3.8

Оцінка екскурсійного туризму Волинської області

Назва екскурсії	Оцінка інформаційної насиченості	Оцінка логістичної доступності	Оцінка цифрових технологій	Загальна оцінка
Стародавній Луцьк	9	8	10	9
Замки Волині	10	9	10	9.7
Сакральна спадщина Волині	8	7	9	8
Дерев'яні церкви Волині	7	7	8	7.3
Культурна спадщина Лесі Українки	9	8	9	8.7
Романтичні місця Луцька	7	7	8	7.3
Історія Волинського краю	9	8	10	9
Археологічні знахідки Волині	8	7	9	8
Легенди та міфи Волині	8	7	9	8
Волинь у роки війни	9	8	10	9
Видатні постаті Волині	8	7	9	8
Етнографічна спадщина Волині	8	7	9	8
Волинські ремесла та народне мистецтво	7	6	8	7
Легенди волинських підземель	8	7	9	8
Давньоруська Волинь	9	8	10	9
Волинські монастирі та святині	8	7	9	8
Волинь у мистецтві	8	7	9	8
Промислова спадщина Волині	7	6	8	7
Подорож шляхами князів	9	8	10	9
Історія радянської та німецької окупації	8	7	9	8

На основі отриманих оцінок у таблиці 3.7 можна зробити висновок, що Волинська область активно впроваджує цифрові технології у сферу екскурсійного туризму, особливо в історико-культурних об'єктах.

Однак є аспекти, що потребують покращення, такі як стан туристичної інфраструктури та рівень підготовки екскурсоводів. Подальший розвиток цифрових сервісів і модернізація інфраструктури сприятимуть підвищенню привабливості регіону для туристів.

Таблиця 3.8

**Оцінка екскурсійного туризму Волинської області
(природо-ресурсні об'єкти: лісові ресурси)**

Назва екскурсії	Оцінка інформаційної насиченості	Оцінка логістичної доступності	Оцінка цифрових технологій	Загальна оцінка
Мандри Цуманською Пущею	9	8	10	9
Таємниці поліських лісів	8	7	9	8
Заповідні ліси Волині	9	8	10	9
Поліська дика природа	8	7	9	8
Волинські ліси взимку	7	7	8	7.3
Долина старих дубів	9	8	10	9
Магія Карпатських пралісів Волині	8	7	9	8
Природа крізь століття	9	8	10	9
Мандри Великим лісом	8	7	9	8
Долина вікових сосен	7	6	8	7
Легенди прадавніх лісів	8	7	9	8

Таблиця містить оцінки найпоширеніших екскурсійних маршрутів до природних об'єктів, пов'язаних із лісовими ресурсами Волинської області за такими критеріями: оцінка інформаційної насиченості; оцінка логістичної доступності; оцінка цифрових технологій та загальна оцінка.

Діапазон загальних оцінок: 7.0–9.0.

Волинські лісові маршрути мають високий рівень інформаційної насиченості, що робить їх привабливими для екотуризму:

- лідерами є маршрути з інтегрованими цифровими технологіями VR/AR-гідами та інтерактивними платформами;
- основним недоліком є недостатньо розвинена логістика (особливо у віддалених місцях).

Для покращення екскурсійного туризму у лісових зонах Волині необхідно:

- підвищити рівень цифрової інтеграції (онлайн-карти, мобільні гіди);
- оптимізувати логістичну інфраструктуру (дороги, вказівники);
- популяризувати маршрути через цифровий маркетинг.

Таблиця 3.9

Оцінка екскурсійного туризму Волинської області
(природо-ресурсні об'єкти: водні ресурси)

Назва екскурсії	Оцінка інформаційної насиченості	Оцінка логістичної доступності	Оцінка цифрових технологій	Загальна оцінка
Шацькі озера – перлина Волині	9	8	10	9
Річкові подорожі Стоходом	8	7	9	8
Оконські джерела – таємниці природи	9	8	10	9
Легенди волинських озер	8	7	9	8
Мандри Прип'яттю	8	7	9	8
Дослідження підземних джерел Волині	7	6	8	7
Подорожі малими річками Волині	8	7	9	8
Вода як стихія	8	7	9	8
Таємниці підводного світу Волині	8	7	9	8

Дані таблиці 3.9 демонструють високий рівень цифрових технологій, що використовуються в екскурсіях, пов'язаних із водоймами регіону. Найвищі оцінки отримали маршрути «Шацькі озера – перлина Волині» та «Оконські джерела – таємниці природи» (9.0), що свідчить про їх високу інформаційну насиченість, хорошу логістичну доступність та активне впровадження цифрових рішень (VR/AR-технології, інтерактивні гідів).

Більшість екскурсій отримали загальну оцінку 8.0, що вказує на якісний рівень організації, хоча для деяких маршрутів є можливості вдосконалення, особливо щодо логістики. Наприклад, «Дослідження підземних джерел Волині» має найнижчий показник (7.0), що свідчить про складність доступу до об'єктів або недостатню туристичну інфраструктуру.

Загалом, екскурсії водними ресурсами Волині мають значний потенціал розвитку через інтеграцію новітніх цифрових технологій та покращення транспортної доступності.

Таблиця 3.10 «Оцінка екскурсійно-музейного туризму Волинської області» демонструє високу інтеграцію цифрових технологій у музейні та історичні екскурсії.

Найвищі загальні оцінки отримали маршрути: «Секрети Луцького замку», «Музей у смартфоні» та «Аудіоекскурсії з AI-гідом» (9.3), що свідчить про високий рівень інформаційної насиченості та ефективне використання цифрових інструментів (VR, AR, штучний інтелект, інтерактивні гідів).

Більшість екскурсій отримали оцінку 8.7–9.0, що вказує на їх сучасний підхід, однак деякі маршрути мають нижчі показники доступності, наприклад, віртуальна експозиція «Давні ремесла Волині», «Історія у форматі відеогри» та «Цифрова реконструкція архітектури». Це свідчить про певні труднощі з логістичною доступністю або технічні обмеження при впровадженні цифрових рішень.

Таблиця 3.10

Оцінка екскурсійного-музейного туризму Волинської області

Назва екскурсії	Оцінка інформаційної насиченості	Оцінка логістичної доступності	Оцінка цифрових технологій	Загальна оцінка
Віртуальна подорож «Стародавня Волинь»	9	8	10	9
Доповнена реальність «Секрети Луцького замку»	10	8	10	9.3
Інтерактивна екскурсія «Жива історія Волині»	9	8	9	8.7
Музей у смартфоні	9	9	10	9.3
Екскурсія «Цифрове минуле»	9	7	9	8.3
Віртуальна експозиція «Давні ремесла Волині»	8	7	9	8
Тематична екскурсія «Таємниці підземель»	9	7	10	8.7
Історія у доповненій реальності	9	7	10	8.7
Цифровий етнотуризм	8	8	9	8.3
Гейміфікація історії Волині	9	7	9	8.3
Музейні експонати у 3D	9	8	10	9
Цифрова реконструкція архітектури	9	7	10	8.7
Аудіоекскурсії з AI-гідом	9	9	10	9.3
Віртуальні подорожі Волинськими легендами	9	7	10	8.7
Історія у форматі відеогри	9	7	9	8.3
Музейні експонати в доповненій реальності	9	8	10	9
Цифрові виставки Волині	9	8	10	9

Загалом, екскурсійно-музейний туризм Волині активно розвивається завдяки інноваційним технологіям, але подальша оптимізація логістики та доступності може покращити загальну якість екскурсійних продуктів.

Таблиця 3.11

Оцінка туристичної інфраструктури Волині для розвитку екскурсійного туризму

Назва об'єкта	Оцінка інформаційної насиченості	Оцінка логістичної доступності	Оцінка цифрових технологій	Загальна оцінка
Смарт-візит-центр «Волинська спадщина»	9	8	10	9
Цифрова туристична карта Волині	10	9	10	9.7
Віртуальні гідів в замках Волині	9	8	10	9
Інтерактивний туристичний центр	9	8	10	9
Волинський природний парк онлайн	9	8	9	8.7
Розумні туристичні вказівники	9	9	10	9.3
Гейміфіковані маршрути «Квести Волині»	9	8	10	9
Віртуальний етнопарк Волині	8	7	9	8
Цифровий музей Волині	9	8	10	9
Смарт-готелі та цифровий сервіс	9	9	10	9.3
VR-тури по історичних місцях	9	7	10	8.7
Цифрова екосистема для туристів	9	8	10	9
Онлайн-гід «Відкрий Волинь»	9	8	10	9

Таблиця 3.11 демонструє рівень інтеграції цифрових технологій у туристичну інфраструктуру Волинської області. Вона містить 13 ключових об'єктів, які пропонують сучасні цифрові рішення для покращення туристичного досвіду.

Волинь активно впроваджує цифрові технології в туристичну інфраструктуру, особливо в напрямках застосування віртуальних гідів, онлайн-музеїв та інтерактивних карт.

Більший розвиток може включати розширення мобільних додатків, покращення інтерактивності контенту та створення персоналізованих турів на основі AI.

3.3. SWOT-аналіз цифровізації екскурсійного туризму у регіоні

SWOT-аналіз цифровізації екскурсійного туризму у Волинській області проведено шляхом визначення ключових внутрішніх (сильні та слабкі сторони) і зовнішніх (можливості та загрози) факторів, які впливають на розвиток цифрових технологій у цій сфері.

Для оцінки кожного фактора було визначено ступінь його впливу, середню оцінку ефективності та ваговий коефіцієнт, що відображає його значущість у загальному контексті цифровізації.

Висока інтеграція цифрових технологій, таких як VR, AR, AI, 3D-візуалізація, GPS-навігація та мобільні додатки, є ключовою перевагою, яка сприяє покращенню якості екскурсійних продуктів. Однак, серед слабких сторін визначено високі витрати на впровадження цих технологій та необхідність підготовки кваліфікованого персоналу.

Можливості включають розширення цифрових платформ, залучення інвесторів та інтеграцію сучасних технологій у туристичне обслуговування, що може суттєво підвищити конкурентоспроможність Волинської області.

Водночас загрози, такі як нестабільне фінансування, проблеми з інтернет-зв'язком та ризики кібератак, можуть обмежувати ефективність цифрової трансформації.

Такий аналіз дозволяє визначити стратегічні напрями для подальшого розвитку цифрового екскурсійного туризму та сприяє формуванню ефективних рішень для його вдосконалення (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

SWOT-аналіз цифровізації екскурсійного туризму у Волинській області

Фактори	Ступінь впливу	Середня оцінка	Ваговий коефіцієнт
Сильні сторони			
Висока інтеграція цифрових технологій (AR, VR, AI, GPS, 3D)	Високий	9.5	0.25
Покращення інформаційної насиченості екскурсій	Високий	9.0	0.20
Розвиток онлайн-сервісів для доступності	Високий	8.8	0.15
Використання мобільних додатків та інтерактивних гідів	Високий	9.2	0.20
Слабкі сторони			
Високі витрати на впровадження технологій	Середній	7.5	0.15
Потреба у навчанні персоналу	Середній	7.0	0.10
Недостатня логістична доступність окремих локацій	Середній	6.8	0.10
Можливості			
Розширення цифрових платформ та мобільних додатків	Високий	9.0	0.20
Залучення інвесторів у цифрову інфраструктуру	Високий	8.8	0.15
Інтеграція розумних технологій для туристичного обслуговування	Високий	9.2	0.20
Співпраця з освітніми установами для підготовки спеціалістів	Високий	8.5	0.15
Загрози			
Висока конкуренція з іншими регіонами	Середній	7.8	0.15
Технічні збої та ризики кібератак	Середній	7.0	0.10
Відсутність стабільного фінансування	Середній	7.2	0.12
Проблеми з інтернет-зв'язком у віддалених районах	Середній	6.5	0.10

Аналіз таблиці 3.12 свідчить про активне впровадження цифрових технологій у туристичну інфраструктуру Волині. Найвищі оцінки отримали об'єкти, що використовують AR, VR, інтерактивні гідів та мобільні додатки, оскільки вони значно покращують доступність і насиченість екскурсій.

Сильні сторони включають високу інтеграцію цифрових інструментів, зручність доступу до інформації та розвиток онлайн-сервісів.

Основні слабкі сторони – високі витрати на впровадження та необхідність навчання персоналу.

Серед можливостей – розширення цифрових платформ та залучення інвесторів, тоді як загрози включають нестабільне фінансування та технічні проблеми.

Загалом цифровізація екскурсійного туризму Волині має значний потенціал, однак для її ефективного розвитку необхідно вирішити логістичні та фінансові питання.

Після війни особливу увагу слід приділити розширенню туристичної інфраструктури, залученню міжнародних інвесторів, активному використанню цифрових технологій для відновлення туристичних об'єктів.

Важливо інтегрувати новітні AR/VR рішення у музеї та екскурсійні маршрути, розвивати цифровий маркетинг та просувати туристичний потенціал Волині на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 4

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВОЛИНИ

4.1. Цифрові платформи та мобільні додатки для організації екскурсій

Цифрові платформи та мобільні додатки відіграють ключову роль у розвитку екскурсійного туризму. (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Цифрові платформи та мобільні додатки [54]

Ознака	Види	Приклад
Призначення	Пошук та бронювання житла	Airbnb, Booking.com.
	Транспорт (оренда)	Uber, BlaBlaCar, FlixBus
	Бронювання авіаквитків	Skyscanner, Kiwi
	Гіди та маршрути	TripAdvisor, Google Maps
	Переклад і спілкування	Google Translate, Duolingo
	Пошук інформації про місця	Maps.me, Lonely Planet
Тип контенту	Текстовий контент	статті, описи, відгуки
	Мультимедійний контент	фото, відео, 3D-тури
	Інтерактивний контент	карти, чати, інтерактивні маршрути
Цільова аудиторія	Індивідуальні туристи	solo travelers (Couchsurfing)
	Групи туристів	організовані тури (GetYourGuide)
	Сім'ї з дітьми	додатки для пошуку family-friendly активностей
Функціональність	Планування поїздок	Roadtrippers
	Керування бюджетом	Splitwise, Trail Wallet
	Офлайн-функції	Maps.me, Google Translate офлайн-режим
Регіональна орієнтація	Глобальні	Booking.com, Skyscanner
	Локальні	RailEurope, Myki для Австралії
Модель монетизації	Безкоштовні	Google Maps, Maps.me
	Умовно безкоштовні (freemium)	TripIt, Duolingo Plus
	Платні	Pocket Earth Pro
Тип взаємодії з користувачем	Інформаційні	туристичні довідники, карти
	Соціальні	додатки для спілкування з іншими туристами (Meetup)
	Сервісні	бронювання, купівля квитків (Expedia, Hopper)

Вони дозволяють туристам отримувати актуальну інформацію про маршрути, бронювати квитки, взаємодіяти з гідами в реальному часі та персоналізувати свій туристичний досвід. Такі технології, як штучний інтелект, GPS-навігація та доповнена реальність, сприяють створенню інтерактивних маршрутів, що підвищує зацікавленість туристів. Проте, мобільні застосунки мають як стратегічні переваги так і серйозні виклики (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Виклики та переваги мобільних додатків [54]

Переваги	Виклики
<i>1. Зручність і доступність.</i> Туристи отримують можливість мати доступ до актуальної інформації в будь-який момент. Наприклад, додатки, як-от Google Maps або Booking.com, надають інформацію про маршрути, визначні місця, готелі та ресторани у реальному часі. Це зменшує необхідність у паперових довідниках і планах, роблячи подорожі простішими.	<i>1. Залежність від інтернет-з'єднання.</i> Більшість додатків вимагають постійного доступу до інтернету для завантаження актуальної інформації, розкладів чи карт. Однак у віддалених регіонах, таких як гори, пустелі або віддалені села, доступ до інтернету може бути обмеженим або взагалі відсутнім. Це значно ускладнює використання таких додатків, як Google Maps чи Booking.com, і вимагає від туристів заздалегідь планувати свої подорожі, завантажуючи офлайн-дані.
<i>2. Індивідуалізація досвіду.</i> Сучасні додатки, використовуючи алгоритми штучного інтелекту, пропонують персоналізовані рекомендації, враховуючи вподобання користувачів. Наприклад, TripAdvisor може пропонувати найкращі ресторани чи місця залежно від попередніх пошуків і оцінок користувача, що робить подорож більш індивідуальною.	<i>2. Кібербезпека.</i> Використання мобільних додатків під час подорожей пов'язане з ризиком витоку персональних даних. Туристи можуть стати жертвами фішингових атак або втратити конфіденційну інформацію через недосконалий захист додатків чи підключення до незахищених Wi-Fi мереж. Ці виклики підкреслюють важливість використання надійних додатків і дотримання правил кібербезпеки.
<i>3. Зниження витрат.</i> Багато додатків є безкоштовними або пропонують послуги за символічну плату, що дозволяє туристам заощаджувати на гідах або дорогих туристичних агентствах. Додатки для самостійного планування подорожей, як-от Omio чи Skyscanner, дозволяють знайти найдешевші варіанти транспорту і проживання.	<i>3. Технічні збої.</i> Проблеми з пристроями, такі як розрядження батареї, відсутність доступу до додатків через технічні збої чи помилки в роботі програм, можуть створювати труднощі в подорожі. Для туристів це може означати втрату доступу до життєво важливої інформації, включно з маршрутами, бронюваннями або квитками.
<i>4. Підвищення безпеки.</i> Навігаційні сервіси, такі як Maps.me, допомагають уникати небезпечних зон або швидко знайти потрібну допомогу, наприклад лікарні чи поліцейські відділки. Інформаційні платформи, як-от Culture Trip, можуть попереджати про можливі ризики в певному регіоні.	

Окрім того, розвиток мобільних застосунків дозволяє підвищити доступність екскурсій для широкого кола відвідувачів, зокрема для осіб з обмеженими можливостями.

На сучасному етапі необхідно приділити максимальну увагу розробці інтерфейсів, які враховують потреби осіб з обмеженими можливостями. В умовах війни в Україні ситуація стає ще гострішою, адже кількість військових, які отримали поранення та страждають від наслідків, а також інших постраждалих осіб, значно зростає. Це створює нові виклики у забезпеченні рівного доступу до цифрових ресурсів, зокрема до туристичних сервісів та інформаційних платформ.

Розробка інтерфейсів з урахуванням потреб людей з обмеженими можливостями повинна включати адаптивний дизайн, який дозволяє змінювати масштаб тексту, використовувати висококонтрастні кольорові схеми, великі кнопки та зрозумілі платформи для зручності користування.

Особливу увагу слід приділити інтеграції голосових команд, технологій тексту в мову та можливості озвучення контенту, що є надзвичайно важливим для осіб з вадами зору.

Крім того, розробка додаткових функцій, таких як субтитри для відео- та аудіоматеріалів, підтримка жестового введення та спеціалізованих сенсорних екранів, дозволить забезпечити доступність сервісів не лише для осіб з обмеженими можливостями, але й для широкого кола користувачів, включаючи тих, хто зазнав травм унаслідок бойових дій.

На нашу думку, інтеграція таких інноваційних рішень допоможе створити більш інклюзивне середовище, де кожен зможе отримати необхідну інформацію та скористатися туристичними послугами на рівних умовах. Це сприятиме соціальній інтеграції та підтримці тих, хто постраждав від війни, надаючи їм можливість не лише відновити свої зв'язки із суспільством, але й активно брати участь у культурному та туристичному житті регіону (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Платформи і додатки, що підтримують інклюзивний підхід

Назва платформи / додатку	Цільова аудиторія	Особливості / Функціонал	Екскурсії, в яких буде застосовано
Wheelmap (Німеччина)	Особи з обмеженою мобільністю, користувачі на інвалідних візках	Crowdsourced карта з інформацією про доступність об'єктів; можливість оцінювання даних про доступність; простий та зручний інтерфейс	Міські екскурсії, музеї, історико-культурні маршрути
AccessNow (США / Міжнародний)	Люди з різними видами інвалідності	Платформа з crowd-sourced даними про доступність об'єктів; інтеграція з навігацією та відгуками користувачів; актуальна інформація про доступність локацій	Міські екскурсії, культурні маршрути, відвідування громадських місць
Be My Eyes (Данія)	Особи з вадами зору	Зв'язок через відеодзвінок з волонтерами для надання візуальної допомоги; миттєва підтримка в режимі реального часу; проста інтеграція з мобільним пристроєм	Музейні екскурсії, відвідування історичних пам'яток, туристичні маршрути
Aira (США)	Люди з вадами зору, туристи з потребами у підтримці	Віддалена візуальна підтримка через підключення до спеціальних систем; використання смарт-гаджетів для отримання допомоги; інтеграція з мобільним додатком	Міські тури, музеї, історико-культурні об'єкти
Google Maps (Accessibility Filters) (США)	Загальна аудиторія з особливими потребами	Функції для визначення доступних маршрутів; інформація про доступність об'єктів; інтеграція з відгуками користувачів; регулярне оновлення даних про локації	Усі типи екскурсій, включаючи невеликі тури, музейні маршрути, природні парки
Access Earth (Велика Британія)	Екскурсанти з інвалідністю, користувачі на інвалідних візках	Глобальна база даних з інформацією про доступність місць; фокус на туристичну інформацію та відгуки користувачів; адаптована для мобільних пристроїв	Культурні тури, історико-культурні маршрути, екскурсії в національні парки, відвідування історичних місць

Такі платформи та мобільні додатки, розроблені в різних країнах, що підтримують інклюзивний підхід, демонструють успішний досвід впровадження технологій для забезпечення доступності туристичних послуг. Їх можна адаптувати для використання в Україні, що дозволить забезпечити рівний доступ до екскурсійного туризму для осіб з інвалідністю та інших вразливих груп.

Розширений аналіз у таблиці 4.3 демонструє, як сучасні цифрові платформи та мобільні додатки можуть сприяти розвитку екскурсійного туризму, забезпечуючи рівний доступ до інформації та послуг для осіб з інвалідністю та з обмеженими можливостями. Розробка таких інноваційних рішень дозволяє адаптувати екскурсійний продукт під потреби кожного користувача, забезпечуючи високий рівень персоналізації, комфорту та безпеки під час відвідування культурних і природних об'єктів.

Приклади описані у таблиці 4.4 показують, як країни, що постраждали від війни, успішно впроваджують цифрові платформи та мобільні додатки для забезпечення інклюзивного екскурсійного туризму.

Досвід таких рішень може стати корисним для України, допомагаючи адаптувати сучасні технології під потреби осіб з інвалідністю та інших вразливих груп, сприяючи рівному доступу до культурного та історичного контенту.

Такі цифрові рішення, як адаптивні мобільні додатки з голосовою навігацією, висококонтрастними інтерфейсами та інтегрованими функціями підтримки, забезпечують рівний доступ до культурного та туристичного контенту для всіх. Це сприяє не лише розвитку туризму, але й створенню інклюзивного середовища, де кожен має можливість брати участь у житті регіону.

Таким чином, завдяки зусиллям представників туристичного бізнесу, Волинь може демонструвати приклад сучасного, соціально відповідального регіону, де піклуються про кожного свого мешканця та гостя.

Таблиця 4.4

Цифрові платформи та мобільні додатки для інклюзивного екскурсійного туризму: досвід країн, що постраждали від війни, для України

Назва платформи / додатку	Країна	Цільова аудиторія	Особливості / Функціонал	Екскурсії, в яких буде застосовано
AccessIsrael	Ізраїль	Особи з обмеженим зором, військові з пораненнями, постраждали від бойових дій	Забезпечує голосове управління, аудіоінструкції, адаптивний інтерфейс з висококонтрастними режимами та інтеграцію з пристроями для читання екрану. Інтерактивні карти з голосовою навігацією роблять інформацію доступною для користувачів, які не можуть покладатися на візуальне сприйняття.	Історичні маршрути, музейні та культурні екскурсії, тематичні маршрути по історичних пам'ятках України
UnityTour	Польща	Особи з обмеженими можливостями, військові з пораненнями	Платформа орієнтована на адаптивний інтерфейс з голосовою навігацією, підтримкою багатомовності та функціями реального часу для надання персоналізованих маршрутів. Забезпечує інтеграцію з системами GPS та можливість відображення адаптованої інформації для користувачів з різними потребами.	Історико-культурні маршрути, екскурсії з відвідуванням пам'яток культури та історії, адаптовані маршрути для людей з особливими потребами
FreedomConnect	Велика Британія	Особи з інвалідністю, військові з пораненнями, біженці	Додаток забезпечує мульти-мовну підтримку, голосову навігацію, адаптивний дизайн з можливістю масштабування тексту та елементів інтерфейсу, а також інтеграцію з функціями екстреного оповіщення. Це дозволяє користувачам отримувати оперативну інформацію та персоналізовані рекомендації під час екскурсій.	Музейні тури, міські екскурсії, історико-культурні маршрути, інтерактивні тури по архітектурним пам'ятках

Закінчення таблиці 4.4

CareTour	Канада	Особи з обмеженою мобільністю, військові з пораненнями	Додаток орієнтований на адаптивні маршрути з оптимізацією під особливості пересування, має інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, інтеграцію з переносними пристроями для моніторингу стану здоров'я та функції екстреної допомоги. Забезпечує можливість легкого бронювання та отримання детальної інформації про маршрути.	Екскурсії в національні парки, культурні та сільські маршрути, відвідування історичних місць та природних заповідників
SolidarityPath	Німеччина	Особи з інвалідністю, ветерани, міжнародні туристи	Платформа пропонує комплексне рішення з інтеграцією AR/VR технологій для створення віртуальних турів, інтерактивних карт та адаптивного інтерфейсу з можливістю персоналізації. Забезпечує швидку комунікацію, багатомовну підтримку та функції екстреної допомоги, що підвищують безпеку користувачів.	Урбаністичні та культурні екскурсії, історико-культурні тури, інтерактивні віртуальні екскурсії по містах та музеях України

Волиняни висловлюють щирю вдячність Збройним Силам України за їх невтомну боротьбу за безпеку країни, що дозволяє нам жити і працювати, незважаючи на складні часи. У цей період підтримка осіб з інвалідністю набуває особливого значення, адже багато військових та інших постраждалих отримали поранення, які впливають на їх мобільність та можливості.

Представники туристичного бізнесу Волині активно реагують на ці виклики, поступово впроваджуючи інноваційні додатки, орієнтовані на потреби осіб з обмеженими можливостями. Аналіз таблиць 4.3-4.4 демонструє, як сучасні цифрові платформи та мобільні додатки стають ключовими інструментами для забезпечення інклюзивного екскурсійного туризму.

Розробка подібних рішень сприяє рівному доступу до культурного та туристичного контенту, дозволяючи особам з інвалідністю та з обмеженими можливостями отримувати максимальну користь від екскурсійних послуг.

Впровадження цифрових платформ та мобільних додатків з функціями, орієнтованими на осіб з обмеженими можливостями, не тільки підвищує інклюзивність туристичних послуг, але й сприяє залученню нових сегментів аудиторії. Інтеграція таких технологій дозволяє:

- збільшити доступність: туристи з особливими потребами отримують можливість брати участь у екскурсіях на рівних умовах, що розширює ринок та підвищує імідж регіону як сучасного і відкритого для всіх;
- підвищити рівень персоналізації: використання AI для адаптації контенту дозволяє надати кожному користувачу унікальний досвід, що враховує його особисті уподобання та потреби;
- покращити взаємодію з туристами: голосові команди, адаптивні інтерфейси та інтерактивні мапи сприяють більш ефективній комунікації та створюють комфортне середовище для користувачів, незалежно від їх фізичних можливостей.

Таким чином, цифрові платформи та мобільні додатки, орієнтовані на інклюзивність, стають важливим інструментом для розвитку екскурсійного туризму у Волинській області, сприяючи створенню сучасного, доступного та персоналізованого туристичного продукту.

4.2. Автоматизація та персоналізація туристичних послуг: забезпечення інклюзивності

Автоматизація туристичних послуг дозволяє значно покращити доступність та комфорт для всіх категорій туристів, зокрема для осіб з інвалідністю.

Завдяки цифровим технологіям можна створити більш персоналізований клієнтський досвід, зменшити бар'єри для людей з обмеженими можливостями та забезпечити більш ефективну організацію подорожей.

1. Інтелектуальні системи бронювання та навігації. Сучасні онлайн-платформи та мобільні додатки дозволяють туристам бронювати транспорт, готелі, екскурсії та послуги безпосередньо через смартфон.

Для осіб з інвалідністю важливо, щоб такі платформи містили інформацію про доступність готелів, наявність ліфтів, пандусів, спеціальних номерів, транспорту з підйомниками тощо. Деякі платформи також пропонують голосове керування для людей з порушенням зору. Вони базуються на використанні штучного інтелекту, великих даних та автоматизації процесів, що дозволяє значно покращити користувацький досвід та оптимізувати управління туристичними потоками (рис. 4.1).

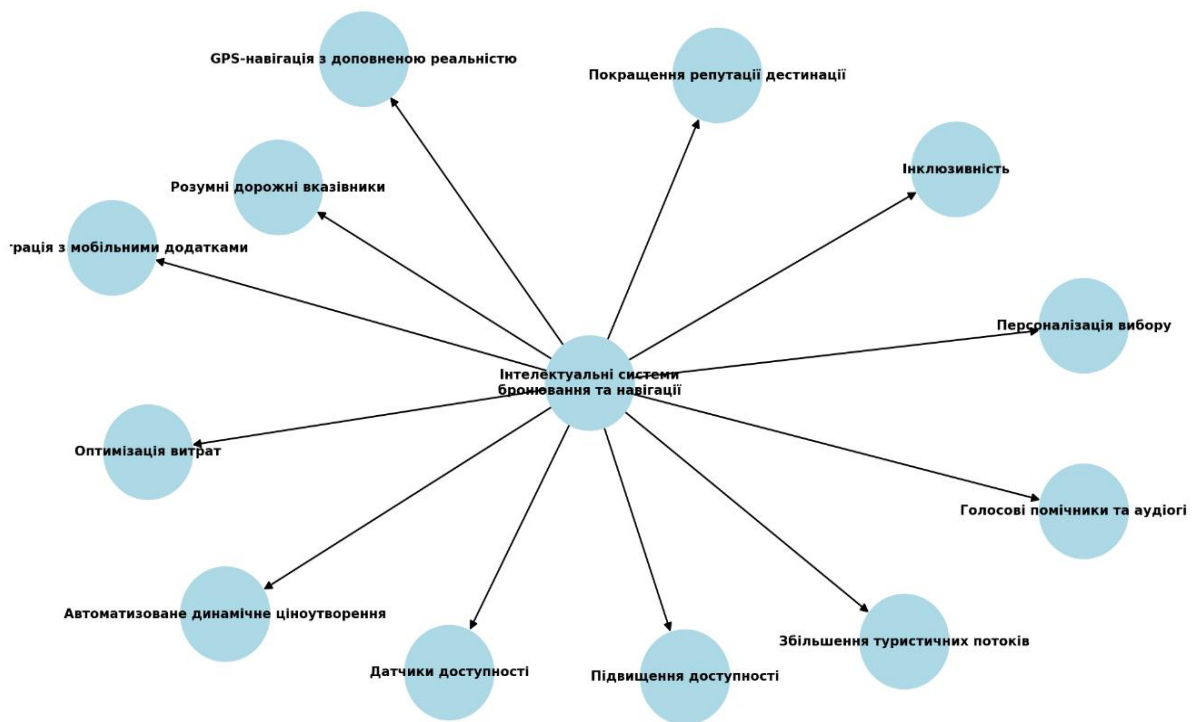

Рис. 4.1. Інтелектуальні системи бронювання та навігації

Основні характеристики інтелектуальних систем бронювання

1. Персоналізація вибору – аналіз уподобань користувача, історії подорожей та специфічних потреб для автоматичного підбору найкращих варіантів готелів, транспорту та екскурсій.

2. Автоматизоване динамічне ціноутворення – коригування вартості послуг у реальному часі з урахуванням попиту, сезонності та наявності місць.

3. Інтеграція з мобільними додатками – можливість здійснення бронювання через смартфони з використанням голосових асистентів, чат-ботів та AI-консультантів.

4. Інклюзивність – адаптація інтерфейсу для осіб з порушеннями зору, слуху та моторики через голосове управління, збільшений текст та інші допоміжні технології.

Інтелектуальні навігаційні системи

1. GPS-навігація з доповненою реальністю – використання AR для покращення орієнтування у містах, музеях, національних парках.

2. Голосові помічники та аудіогіди – автоматичні маршрутизатори, що пропонують оптимальні шляхи з урахуванням фізичних можливостей користувачів.

3. Датчики доступності – вбудовані системи моніторингу бар'єрності маршрутів для осіб з обмеженою мобільністю.

4. Розумні дорожні вказівники – цифрові панелі, що адаптуються до користувача, показуючи персоналізовану інформацію у реальному часі.

Переваги для туристичного бізнесу та суспільства

1. Підвищення доступності – усунення бар'єрів для туристів з інвалідністю.

2. Збільшення туристичних потоків – залучення нових груп мандрівників через зручність і персоналізацію сервісів.

3. Оптимізація витрат – автоматизація знижує навантаження на персонал і підвищує ефективність управління туристичними ресурсами.

4. Покращення репутації дестинації – впровадження інтелектуальних систем робить регіон більш привабливим для іноземних відвідувачів.

Таким чином, інтелектуальні системи бронювання та навігації не лише покращують туристичний досвід, а й сприяють створенню більш інклюзивного та ефективного туристичного середовища.

2. Використання чат-ботів та віртуальних асистентів. Інтеграція штучного інтелекту (ШІ) у туристичні сервіси значно спрощує взаємодію користувачів із платформами. Чат-боти допомагають оперативно отримати інформацію про екскурсії, транспорт, умови розміщення та спеціальні послуги для осіб з інвалідністю. Наприклад, такі сервіси можуть автоматично підбирати маршрути, адаптовані для осіб з порушенням рухових функцій (рис. 4.2).

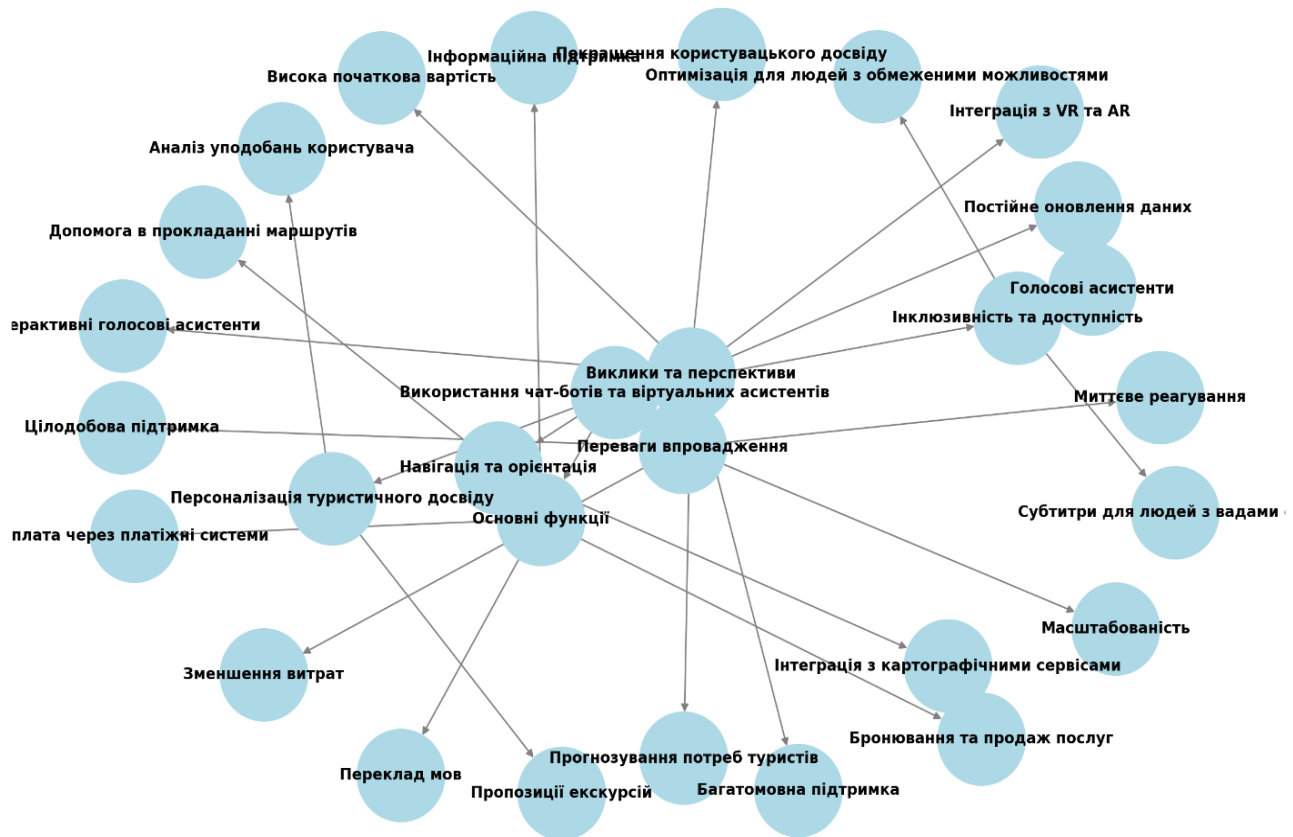

Рис. 4.2. Використання чат-ботів та віртуальних асистентів

Сучасні технології штучного інтелекту активно впроваджуються у сферу туризму, зокрема у формі чат-ботів та віртуальних асистентів. Вони дозволяють автоматизувати обслуговування туристів, оптимізувати взаємодію з клієнтами та персоналізувати туристичний досвід. Завдяки їм туристи отримують доступ до миттєвої інформації та підтримки, що значно покращує якість сервісу.

Основні функції чат-ботів та віртуальних асистентів:

- бронювання та продаж послуг. Автоматичне бронювання готелів, екскурсій, квитків на транспорт;

- оплата через інтегровані платіжні системи;
- інформаційна підтримка;
- надання актуальної інформації про туристичні локації, погоду, транспорт;
- переклад мов для іноземних туристів.
- навігація та орієнтація;
- допомога в прокладанні маршрутів;
- інтеграція з картографічними сервісами;
- персоналізація туристичного досвіду (аналіз уподобань користувача та надання рекомендацій щодо маршрутів; пропозиції екскурсій відповідно до особистих інтересів);
- інклюзивність та доступність (голосові асистенти для людей з вадами зору; текстові описи та субтитри для людей з порушеннями слуху; оптимізація для людей з обмеженими фізичними можливостями).

Переваги впровадження

1. Цілодобова підтримка: відсутність необхідності чекати на відповідь менеджера.
2. Миттєве реагування: швидке вирішення проблем туристів.
3. Зменшення витрат: оптимізація персоналу та скорочення витрат на обслуговування.
4. Масштабованість: обслуговування великої кількості клієнтів одночасно.
5. Покращення користувацького досвіду: більш індивідуальний підхід до кожного туриста.

Використання чат-ботів та віртуальних асистентів в туристичній галузі відкриває широкі можливості для підвищення якості обслуговування, персоналізації клієнтського досвіду та підтримки туристів з інвалідністю. Їх активне впровадження сприяє розвитку доступного, ефективного та зручного туризму.

3. Персоналізація екскурсійного досвіду

Завдяки великим даним (Big Data) та штучному інтелекту туристичні сервіси можуть адаптувати екскурсійні програми відповідно до індивідуальних потреб туриста. Наприклад:

- автоматизовані системи можуть підбирати аудіогіди різними мовами та враховувати спеціальні потреби (описова аудіоінформація для незрячих, сурдопереклад для людей з вадами слуху);
- системи штучного інтелекту можуть рекомендувати екскурсії з урахуванням доступності маршрутів для людей на візках.

Персоналізація екскурсійного досвіду є ключовим аспектом сучасного туризму, що дозволяє створювати унікальні та комфортні маршрути для різних категорій туристів. Використання цифрових технологій, штучного інтелекту та аналітики даних сприяє точному врахуванню індивідуальних уподобань туристів, їхніх фізичних можливостей та особливих потреб.

1. Використання штучного інтелекту та великих даних. Штучний інтелект дозволяє аналізувати поведінку туристів, їх попередні уподобання та запропоновані ними параметри подорожі. Великі дані дають змогу створювати гнучкі туристичні маршрути, які враховують попередній досвід відвідувачів, їхні відгуки та особливості здоров'я. Це особливо актуально для осіб з обмеженими можливостями, оскільки дозволяє створити безбар'єрні екскурсії, адаптовані до їхніх потреб.

2. Динамічне налаштування маршрутів. Сучасні туристичні додатки та платформи надають можливість налаштовувати маршрути у режимі реального часу. Наприклад, система може запропонувати альтернативний шлях для користувача з інвалідністю, враховуючи наявність пандусів, ліфтів або спеціальних транспортних засобів. Важливим аспектом є можливість інтеграції цих сервісів з громадським транспортом для зручного пересування між локаціями.

3. Гейміфікація та інтерактивний досвід. Гейміфікація стає важливим інструментом персоналізації туристичних послуг. Інтерактивні квести,

доповнена реальність, індивідуальні цифрові путівники роблять екскурсії цікавішими та дозволяють туристам отримувати інформацію у зручній формі.

Особливо це важливо для дітей, молоді та осіб з когнітивними особливостями, оскільки подача інформації у візуальному чи аудіо форматі підвищує її доступність.

4. Інклюзивний туризм та адаптовані сервіси. Для осіб з інвалідністю важливо створювати персоналізовані тури, які враховують їхні особливі потреби. Спеціальні додатки можуть пропонувати екскурсії з аудіоописами, перекладом на жестову мову, тактильними мапами для людей із порушенням зору. Також важливо забезпечити легкий доступ до всіх туристичних об'єктів та сервісів за допомогою цифрових платформ.

5. Використання переносних технологій. Сучасні пристрої, такі як смарт-годинники, розумні окуляри та мобільні додатки з елементами доповненої реальності, дозволяють адаптувати екскурсійний контент відповідно до уподобань туриста. Наприклад, турист може отримати сповіщення про наближення до об'єкта, який його цікавить, та прослухати унікальну інформацію саме про цей об'єкт.

Персоналізація екскурсійного досвіду є невід'ємною частиною розвитку туризму у цифрову епоху. Використання технологій штучного інтелекту, інтерактивних сервісів та інклюзивних платформ дозволяє зробити подорожі комфортними, цікавими та доступними для всіх категорій туристів. Інвестування у розвиток персоналізованих цифрових рішень сприятиме підвищенню якості екскурсійного обслуговування та залученню нових туристів, зокрема осіб з обмеженими можливостями.

4. Інтерактивні технології та адаптивні гіді. Доповнена реальність (AR) та віртуальна реальність (VR) дають змогу відвідувати історичні та культурні місця дистанційно, що особливо важливо для осіб з обмеженими можливостями. Такі технології можуть бути використані у музеях, історичних пам'ятках та природних парках, надаючи можливість отримати насичений досвід без фізичних бар'єрів [49].

1. Інтерактивні технології. Віртуальна та доповнена реальність (VR/AR):

- дозволяють туристам зануритися в історичні події, відтворюючи локації в різні епохи;

- використовуються в музеях, архітектурних пам'ятках і природних об'єктах;

полегшують сприйняття інформації для людей з вадами слуху та зору завдяки візуалізації.

2. Інтерактивні екрани та інформаційні панелі. Розміщуються в туристичних центрах, музеях, на історичних об'єктах:

- забезпечують доступ до мультимедійної інформації, карт та гідів у реальному часі;

- допомагають туристам планувати маршрути та отримувати актуальні дані.

3. Гейміфікація. Впровадження ігрових елементів у екскурсійні маршрути для залучення туристів:

- створення інтерактивних квестів і вікторин для підвищення інтересу до культурних та природних об'єктів;

- використання мобільних додатків для інтерактивного знайомства з історією та природою регіону.

4. Адаптивні гіді. Чат-боти та голосові асистенти:

- надання персоналізованої інформації на основі запитів користувачів;
- можливість отримання інформації в режимі реального часу без залучення екскурсовода;

- голосові асистенти адаптовані для людей з вадами зору.

5. Аудіогіді з адаптивними функціями:

- підтримка кількох мов, включаючи мову жестів та описові аудіодоріжки для осіб з порушенням зору;

- автоматичне розпізнавання локації туриста та підбір відповідного аудіоматеріалу.

6. Індивідуальні маршрути з урахуванням особливих потреб:

- системи бронювання та навігації враховують обмежені можливості туристів;

- мобільні додатки можуть пропонувати маршрути, доступні для людей на візках або з іншими фізичними обмеженнями;

- інтерактивні карти відображають об'єкти, обладнані пандусами, ліфтами та іншими зручностями.

Інтерактивні технології та адаптивні гіді значно покращують екскурсійний туризм, роблячи його доступнішим для широкого кола людей. Вони сприяють глибшому зануренню у культурну та природну спадщину, створюючи комфортні умови для всіх категорій туристів. Упровадження цих технологій є важливим кроком до інклюзивного та персоналізованого туризму майбутнього.

5. Безконтактні платежі та автоматизовані сервіси. Системи безконтактної оплати та автоматизовані сервіси самотійної реєстрації (check-in, check-out) значно спрощують процеси бронювання та користування туристичними послугами. Наприклад, люди з порушеннями моторики можуть використовувати голосове керування або сенсорні технології для швидкого доступу до необхідних сервісів.

Безконтактні платежі відіграють ключову роль в сучасному туризмі, забезпечуючи швидкість, безпеку та зручність розрахунків для туристів. Завдяки таким технологіям, як NFC (Near Field Communication), QR-коди та мобільні гаманці (Apple Pay, Google Pay, PayPal), туристи можуть легко оплачувати екскурсії, транспорт, проживання та додаткові послуги без необхідності носити готівку.

Основні переваги безконтактних платежів:

- зручність – можливість здійснення оплат за допомогою смартфонів, смарт-годинників або карток без введення PIN-коду;

- безпека – зменшення ризиків втрати або крадіжки готівки, використання технологій шифрування даних;

- швидкість – мінімізація часу на розрахунки, особливо важливо для туристичних груп;

- гігієнічність – зниження потреби в контакті з готівкою або терміналами, що стало актуальним у період пандемії COVID-19.

У сфері екскурсійного туризму безконтактні платежі можуть бути інтегровані в мобільні додатки для бронювання екскурсій, купівлі квитків у музеї, відвідування заповідників, користування міським транспортом та оплату гідів.

Автоматизація туристичних послуг дозволяє значно підвищити ефективність обслуговування клієнтів, зменшити вплив людського фактора та зробити туристичний досвід персоналізованим.

Основні напрямки автоматизації:

- автоматизовані термінали самообслуговування – туристи можуть самостійно бронювати екскурсії, купувати квитки, отримувати інформацію про маршрути;

- чат-боти та віртуальні асистенти – допомагають знайти екскурсію, підказати деталі маршруту, надати історичну довідку чи запропонувати індивідуальні тури;

- системи динамічного ціноутворення – алгоритми на основі штучного інтелекту визначають оптимальні ціни на екскурсії та послуги залежно від попиту, часу доби, сезону та кількості бронювань;

- електронні турнікетні системи – швидкий доступ до музеїв, заповідників, виставок без необхідності стояти в черзі;

- персоналізовані рекомендації – на основі попередніх бронювань система пропонує туристам індивідуальні маршрути, що відповідають їхнім інтересам.

6. Доступність автоматизованих сервісів для осіб з інвалідністю

На нашу думку окрему увагу слід приділити впровадженню безконтактних платежів і автоматизованих сервісів для осіб з інвалідністю.

Ключові ініціативи:

- голосові помічники та навігація для незрячих – мобільні додатки та платформи повинні підтримувати голосове керування для бронювання квитків, отримання інформації про екскурсії;

- оптимізовані інтерфейси для людей з порушеннями слуху – інтеграція субтитрів, відео з жестовою мовою та текстових повідомлень у чат-ботах;

- доступність терміналів самообслуговування – встановлення терміналів на зручній висоті, забезпечення можливості роботи зі шрифтом Брайля та голосовими командами;

- індивідуальні маршрути – розробка екскурсійних турів, адаптованих для людей з порушеннями опорно-рухового апарату (доступні транспортні маршрути, ліфти, пандуси, спеціальні аудіогіди).

Отож, з огляду на військові дії в Україні та зростаючу кількість осіб з інвалідністю, розвиток безконтактних технологій та автоматизація сервісів у туристичній сфері мають стати одним із пріоритетних напрямків.

Пропозиції для розвитку:

- інтеграція мобільних платежів у державні програми підтримки туризму – створення державних платформ для бронювання екскурсій із можливістю безконтактної оплати;

- запуск автоматизованих туристичних центрів – цифрові термінали з доступною навігацією та голосовими асистентами;

- розвиток партнерства з фінансовими компаніями – співпраця з банками для підтримки платіжних технологій у музеях, парках, культурних та історичних об'єктах;

- створення інклюзивних рішень – обов'язкове врахування потреб осіб з інвалідністю під час впровадження автоматизованих сервісів у сфері туризму.

Таким чином, безконтактні платежі та автоматизовані сервіси не лише полегшують туристичний досвід, а й сприяють розвитку інклюзивного середовища, що є важливим фактором для післявоєнного відновлення та розвитку туристичної галузі України.

4.3. Цифрові технології у сфері інклюзивного транспорту

Автоматизовані системи управління транспортом дозволяють створювати зручні маршрути для туристів з обмеженими можливостями. Смарт-навігація може враховувати наявність пандусів, спеціальних ліфтів, зручних зон для посадки та висадки пасажирів з інвалідністю.

Наприклад, у багатьох європейських містах впроваджені мобільні додатки, які вказують на доступний громадський транспорт у режимі реального часу.

Інклюзивний транспорт є одним із ключових факторів розвитку доступного туризму. Для забезпечення можливості подорожей для всіх категорій населення, зокрема осіб з інвалідністю та маломобільних груп, необхідно впроваджувати спеціально адаптовані транспортні рішення.

Основні аспекти інклюзивного транспорту:

- фізична доступність – наявність спеціальних підйомників, пандусів, низькопідлогових автобусів і вагонів;
- інформаційна доступність – дублювання оголошень шрифтом Брайля, використання звукових повідомлень, навігаційні мобільні додатки;
- організаційна доступність – можливість попереднього бронювання транспорту, підтримка персоналу.

Види інклюзивного транспорту. Існує кілька типів транспорту, що можуть бути адаптовані для туристичних потреб маломобільних груп [45]:

- громадський транспорт – автобуси, трамваї, тролейбуси з низькою підлогою, спеціальними місцями та звуковими сповіщеннями;
- залізничний транспорт – спеціальні вагони з широкими дверима, доступними туалетами, підйомниками;
- таксі та каршеринг – послуги з адаптованими автомобілями для людей на візках;
- річковий і морський транспорт – катери та круїзні лайнери з доступними каютами та зручними трапами;
- оренда спеціалізованого транспорту – туристичні компанії, що пропонують автобуси з підйомниками та супроводом.

Цифрові технології у сфері інклюзивного транспорту

Технології відіграють важливу роль у забезпеченні доступності транспорту. Серед ключових рішень:

- мобільні додатки для виклику транспорту з можливістю вибору авто з адаптацією для осіб з інвалідністю (наприклад, Uber WAV);
- GPS-навігація з інформацією про доступні маршрути, станції з ліфтами, транспорт із низькою підлогою;
- онлайн-бронювання спеціалізованого транспорту для туристичних поїздок.

Багато країн мають ефективні моделі інклюзивного транспорту:

- Німеччина – адаптовані потяги Deutsche Bahn, низькопідлогові автобуси в усіх містах;
- Велика Британія – мобільні додатки для людей з порушенням зору, безкоштовний транспорт для осіб з інвалідністю;
- Канада – доступні громадські автобуси, таксі з підйомниками;
- Польща – модернізація залізничних станцій, розвиток інклюзивних трамвайних мереж.

Таблиця 4.5

Інклюзивний транспорт у Європі та світі: досвід для України

Країна	Вид транспорту	Інклюзивні рішення	Досвід для України
Німеччина	Громадський транспорт (автобуси, трамваї, метро)	Низькопідлогові транспортні засоби, аудіо- та візуальні оголошення, тактильні направляючі	Запровадження доступних транспортних рішень у містах України
Франція	Залізничний транспорт (SNCF)	Платформи з ліфтами, спеціальні місця, супровід для пасажирів з інвалідністю	Покращення доступності українських поїздів та вокзалів
Велика Британія	Таксі та громадський транспорт	Ліцензія для інклюзивних таксі, адаптація громадського транспорту	Впровадження вимог щодо доступності таксі в Україні
США	Метро та автобуси	Платформи з ліфтами, можливість перевезення собак-поводирів, мобільні додатки для навігації	Розробка спеціальних додатків для українського транспорту
Японія	Високошвидкісні поїзди (Shinkansen)	Спеціальні місця для маломобільних пасажирів, автоматичні пандуси	Впровадження сучасних технологій на залізничному транспорті України

Для забезпечення осіб з обмеженими можливостями комфортним та безперешкодним життям, подорожами й участю в екскурсіях необхідно вдосконалити інфраструктуру регіону за допомогою впровадження автоматизованих механізмів різної складності. Це буде сприяти створенню доступного та інклюзивного екскурсійного туризму (рис. 4.3-4.7).

Рис. 4.3. Підйомна платформа. Гвинтовий ліфт [61]

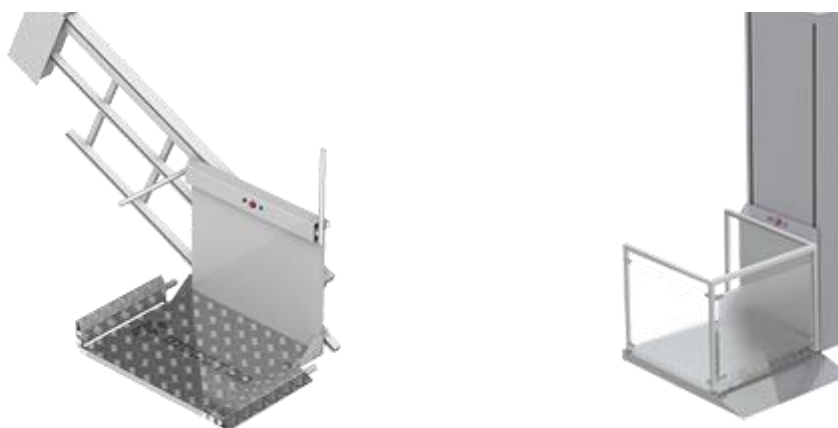

Рис. 4.4. Похилий і вертикальний підйомник [61]

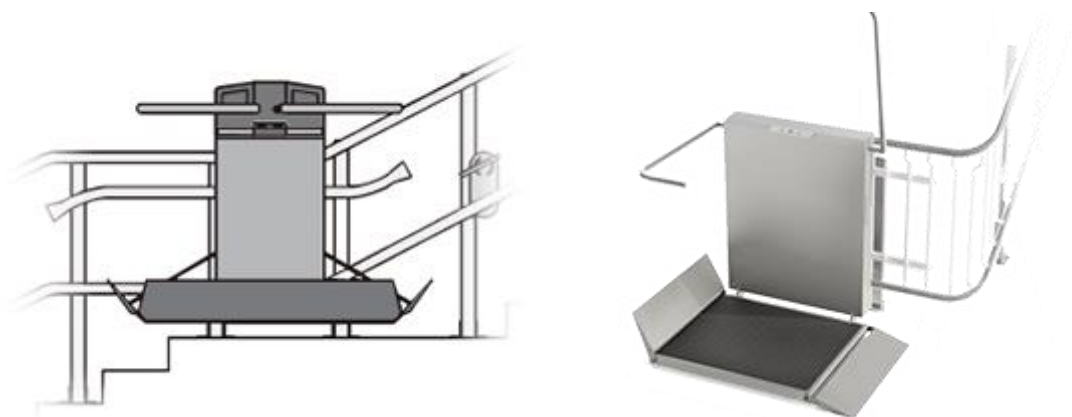

Рис. 4.5. Криволінійний і поворотний підйомник [61]

Рис. 4.6. Паралелограмний і ножичий підйомник [61]

Рис. 4.7. Підйомник для водойми і електричний підйомник для басейну [61]

В Україні необхідно впроваджувати комплексні програми розвитку інклюзивного забезпечення, зокрема:

- закупівля адаптованого громадського транспорту;
- розвиток цифрових сервісів для інформування туристів;
- інтеграція доступних транспортних рішень у туристичну інфраструктуру;
- підготовка персоналу для роботи з маломобільними групами.

Розвиток інклюзивного забезпечення дозволить забезпечити рівні можливості для всіх туристів, зробить Волинь доступною та привабливою для широкої аудиторії мандрівників.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження цифрових інновацій в екскурсійному туризмі було здійснено глибокий аналіз їх сутності, класифікації. Визначено, що цифрові технології відіграють ключову роль у трансформації екскурсійного туризму, забезпечуючи його доступність, інтерактивність і персоналізацію.

Особливу увагу приділено передумовам і чинникам розвитку екскурсійного туризму у Волинській області, серед яких виділено природно-ресурсний потенціал, культурно-історичну спадщину, роль музеїв та рівень туристичної інфраструктури. Розвинена туристична інфраструктура сприяє підвищенню рівня комфорту для відвідувачів, покращує доступність туристичних об'єктів та стимулює розвиток малого та середнього бізнесу. Подальше вдосконалення інфраструктури дозволить Волинській області зміцнити свої позиції як одного з ключових туристичних регіонів України.

Дослідження показало, що використання цифрових технологій у сфері екскурсійного туризму Волині має значний потенціал. Проведений SWOT-аналіз підтвердив, що, незважаючи на певні виклики, цифровізація сприяє підвищенню конкурентоспроможності регіонального туристичного продукту.

Впровадження мобільних додатків, інтерактивних платформ, доповненої та віртуальної реальності значно розширює можливості організації екскурсій, підвищує рівень залученості туристів і сприяє збереженню культурної спадщини.

Завдяки застосуванню сучасних цифрових рішень туристи отримують більш комфортний, інформативний і доступний досвід, що відповідає вимогам глобального туристичного ринку.

Цифрові інновації сприяють покращенню управління туристичними потоками, підвищенню якості екскурсійних послуг, а також створенню персоналізованих маршрутів відповідно до вподобань туристів.

Використання технологій штучного інтелекту, геолокаційних сервісів та аналітичних платформ дозволяє удосконалити процес планування подорожей,

надавати туристам релевантні рекомендації та створювати інтерактивний контент, що сприяє підвищенню інтересу до туристичних локацій регіону. Крім того, розвиток цифрових платформ і мобільних додатків забезпечує швидкий доступ до актуальної інформації про туристичні маршрути, історичні пам'ятки, музеї та інші об'єкти екскурсійного туризму. Це не лише полегшує організацію подорожей, а й сприяє популяризації регіонального туристичного продукту на міжнародному рівні.

Розвиток цифрових технологій суттєво змінює туристичну інфраструктуру Волині, роблячи її більш зручною та інтерактивною. Використання смарт-вказівників, мобільних додатків та VR-турів дозволяє туристам самостійно планувати свої подорожі та отримувати максимум інформації в реальному часі. AR-технології сприяють відновленню зруйнованих архітектурних об'єктів, а штучний інтелект допомагає створювати персоналізовані маршрути.

Волинь активно впроваджує цифрові технології в туристичну інфраструктуру, особливо в напрямках застосування віртуальних гідів, онлайн-музеїв та інтерактивних карт.

Більший розвиток може включати розширення мобільних додатків, покращення інтерактивності контенту та створення персоналізованих турів на основі AI.

Велика увага приділяється цифровій картографії та інтерактивним туристичним сервісам, які дозволяють будувати індивідуальні маршрути та отримувати актуальні рекомендації щодо відвідувань.

Віртуальні тури допомагають зберігати унікальну природу та історичні пам'ятки, зменшуючи фізичне навантаження на туристичні об'єкти. Загалом, цифровізація туристичної інфраструктури Волині сприяє популяризації регіону та залученню нових відвідувачів.

Важливим аспектом дослідження стало визначення перспектив впровадження цифрових інновацій у сфері екскурсійного туризму Волині. Наголошено на необхідності розвитку цифрових платформ, що інтегрують

послуги для туристів, впровадження автоматизованих та персоналізованих сервісів, а також забезпечення інклюзивності туристичних послуг.

Автоматизація туристичних послуг та персоналізація клієнтського досвіду дозволяє значно покращити комфорт і доступність туристичних подорожей для всіх, включаючи осіб з інвалідністю. Використання сучасних цифрових технологій сприяє розширенню можливостей для подорожей, підвищує якість обслуговування та забезпечує безбар'єрний доступ до культурної та природної спадщини. Врахування потреб людей з обмеженими можливостями у розробці туристичних сервісів є важливим кроком у створенні інклюзивного та доступного туристичного середовища.

Розглянуто питання цифрових рішень у сфері інклюзивного транспорту, що сприятиме залученню ширшої аудиторії туристів, включаючи осіб з обмеженими можливостями, літніх людей та сімей із маленькими дітьми. Такі інновації підвищують доступність туристичних продуктів та розширюють їхню аудиторію.

Цифровізація екскурсійного туризму також позитивно впливає на екологічну складову, сприяючи зменшенню паперової документації, ефективнішому використанню ресурсів та розвитку екологічно сталого туризму.

Крім того, використання віртуальних та доповнених технологій дозволяє зменшити антропогенне навантаження на пам'ятки культури та природи, зберігаючи їх для майбутніх поколінь.

Таким чином, магістерська робота підкреслює актуальність цифрових інновацій у розвитку екскурсійного туризму та окреслює можливі шляхи їх ефективного застосування для підвищення туристичної привабливості Волинської області.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на практичному впровадженні та адаптації новітніх цифрових технологій у регіональних туристичних проєктах, а також оцінці їх впливу на економічний та соціокультурний розвиток регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всесвітня туристична організація (ВТО) United Nations World Tourism Organization; UNWTO : офіц. сайт. URL: <http://www2.unwto.org/> 366. (дата звернення: 09.07.2025).
2. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://lutsk.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 10.02.2025).
3. Державна служба статистики України : офіц. сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.08.2025).
4. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <http://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2025).
5. Закон України «Про туризм». Редакція від 04.11.2018. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.08.2025).
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36 (06.09.2002). – Ст. 266. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 03.04.2025).
7. Офіційний сайт Департаменту інфраструктури та туризму Волинської облдержадміністрації. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/news/yak-rozvivali-turizm-na-volini-v-ramkakh-regionalnoyi-programi> (дата звернення: 03.03.2025).
8. Стратегія розвитку Волинської області до 2027 року. Електронний ресурс. Режим доступу: URL: <https://volynrada.gov.ua/node/29409> (дата звернення: 03.08.2025).
9. Актуальні проблеми прикладної економіки : [колект. монографія] / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. Луцьк : Вежа-Друк. 2017. 156 с.
10. Баєв В. В., Гнетецький А. П. Інновації як фактор розвитку сучасного туризму України. *European scientific discussions. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference.* Potere della ragione Editore. Rome, Italy.

2021. Р. 21–27. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-european-scientificdiscussions-1-3-fevralya-2021-goda-rim-italiya-arhiv/> (дата звернення: 28.04.2025).
11. Білецька І. М. Теоретико-методологічні основи та прикладний інструментарій розвитку туристичних підприємств на інноваційних засадах: дис. д-ра екон. наук: 08.00.04 / Львівський торговельно-економічний університет. Львів, 2019. 402 с. 25.
 12. Боднарук О. В. Використання інноваційних маркетингових технологій в туристичній індустрії. *Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 37. С. 97–104. DOI: <https://doi.org/10.31498/2225-6725.37.2019.187943>.
 13. Васільєва Л. М. Кластер як механізм модернізації рекреаційної сфери регіону. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення: 29.04.2025).
 14. Веломаршрут «Запісочне – Незабудка»: вебсайт Шацького національного природного парку. URL: <http://shpark.com.ua/route/do-naystarishoho-dereva> (дата звернення: 30.06.2025).
 15. Волинська експедиція: група у мережі «Фейсбук» сторінки «Район. Історія». URL: <https://www.facebook.com/groups/2671029273167992> (дата звернення: 30.06.2025).
 16. Волинь унікальна. URL: <https://tourism.volyn.ua/tours3d> (дата звернення: 30.06.2025).
 17. Для тих, хто їде на природу: карта рекреаційних пунктів на Волині <http://www.volynpost.com/news/88964-dlia-tyh-hto-ide-na-pryrodu-karta-rekreacijnyh-punktiv-na-volyni> (дата звернення: 21.06.2025).
 18. Долга Г.В. Управління інноваційною діяльністю підприємств туристичного бізнесу. *Бізнес-навігатор*. 2020. Випуск 1 (57). С. 111-114. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.57-19>

19. Дударенко, В. О. Т. Ю. Примак. ІТ-туристичні підприємства на ринку України. *Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті*. (м. Київ, 5-6 квітня 2017 р.). НУХТ, 2017. С. 349.
20. Жукович І. А. Інновації в туризмі: основні теоретичні та практичні аспекти. *Scince and Scince of Scince*. 2017. № 2. С. 69–81.
21. Зайчук К. А. Аналіз рейтингування соціально-економічної активності Західного регіонального туристичного ринку. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки : журнал*. Луцьк, 2019. № 4. С. 149–157.
22. Захарчук О.С., Лисюк Т.В. Туристично-екскурсійна діяльність як перспективний напрям популяризації мультикультурної історичної спадщини регіону. *Індустрія туризму і сфера гостинності в Україні та світі: сучасний стан, проблеми й перспективи розвитку* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 16 травня 2024 р.) / відпов. ред. Л.В. Ільїн. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2024. С. 19-23.
23. Ільїн Л. В. Лімнок комплекси Українського Полісся : у 2-х т. Т.2. Регіональні особливості та оптимізація. – Луцьк : РВВ Вежа Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. - 400 с.
24. Ільїн Л. В. Перспективи рекреаційного використання водойм уповільненого водообміну України. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. *Вип. XXI. Рекреаційна індустрія: досвід, проблеми і перспективи розвитку*. – Львів, 2000. – С.163–169.
25. Котельбан С. В. Хронологічні та хорологічні підходи до визначення сутності поняття «інновація». *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 9. С. 91–97.
26. Лисюк Т.В., Терещук О.С., Білецький Ю.В. Перспективи розвитку екскурсійної діяльності у зв'язку із посиленням інтеграційних процесів на українсько-польському прикордонні. *Економіка та суспільство*. 2022. №41. URL: <http://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-1>.

27. Лисюк Т.В., Ройко Л.Л., Білецький Ю.В. Інноваційні інформаційно-комунікативні технології у сфері туризму. *Економіка та суспільство*. 2022. №43. URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1715> DOI: 10.32782/2524-0072/2022-43-26.
28. Лисюк Т.В. Цифрова трансформація в індустрії туризму. *XII Міжнародна науково-практична конференція математика. Інформаційні технології. Освіта*. (Луцьк-Світязь, 2 – 4 червня 2023 р.) Луцьк: ВНУ, 2023. С. 110-112.
29. Лисюк Т.В. Інноваційна діяльність у туристичному бізнесі. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: Літні дебати: Матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 3-4 серпня 2023 р.* ФОП Мареніченко В.В., Дніпро, Україна. С. 304-307.
30. Лисюк Т.В., Ройко Л.Л., Терещук О.С. Історичні музеї як інституції пам'яті в інноваційно-цифровій екскурсійній діяльності України. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Луцьк, 2024. № 3 (3). С.134–143. DOI : <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2024.3.14>.
31. Лисюк Т.В., Терещук О.С., Білецький Ю.В. Віртуальні екскурсії – інноваційний напрям у туристичній діяльності Волині. *Економіка та суспільство*. 2023. №53. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2554> DOI: /10.32782/2524-0072/2023-53-44.
32. Лисюк Т.В., Терещук О.С., Білецький Ю.В. Туристичні подорожі у Волинській області: особливості організації в умовах сучасних викликів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2554> DOI: /10.32782/2524-0072/2023-54-5.
33. Лисюк Т.В., Ройко Л.Л., Горяєва А.І. Інноваційні інформаційні процеси у розвитку туристичного сектору України. *Економіка та суспільство*. 2024. No 59. URL<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3435> DOI: 10.32782/2524-0072/2024-59-60.

34. Луцьк. Приємне відкриття. URL: <https://www.visitlutsk.com> (дата звернення: 30.04.2025).
35. Лохман Н. В. Генезис інноваційного потенціалу туристичних підприємств. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 4 (21). 2019. С. 270–275. URL: http://elibrary.donnue.edu.ua/1746/1/5%20Lokhman_article_2019.pdf (дата звернення: 28.04.2025).
36. Матвійчук Л. Ю., Лепкий М. І. Організаційно-інституційне забезпечення розвитку регіональних туристичних ринків. *Актуальні проблеми економіки*. 2019. № 9. С. 106–118.
37. Миронов Ю. Б. Інноваційна діяльність та розвиток інноваційного потенціалу у сфері туризму. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., Львів, 18-19 трав. 2017 р. Львів, 2017. С. 155–157.
38. Моїсєєва Н. І., Діденко Д. Ф. Ринок туристичних послуг регіону: сутність, теоретичні основи сегментації, диференціації. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2019. URL: http://visen.knau.kharkov.ua/20191_15.html (дата звернення: 25.08.2025).
39. Огієнко М. М., Огієнко А. В., Саркісян Г. О., Любаров Ю. Й. Формування інноваційної стратегії розвитку туристичного бізнесу в регіоні. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 4 (частина 2). С. 122–189.
40. Огієнко М. М., Саркісян Г. О., Любаров Ю. Й. Розвиток регіональних туристичних ринків шляхом впровадження інновацій. *Економічний простір*. № 164. 2020 (2). С. 152–159.
41. Опанащук Ю. Я., Колісниченко Т. О., Вергун А. М. Світові досягнення та інноваційні технології в туристичному та готельному бізнесі. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2021. № 27. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream> (дата звернення: 03.08.2025).

42. Павлова О. М., Зайчук К. А. Інституційне забезпечення туристичного ринку Волинської області. *Актуальні проблеми прикладної економіки*: монографія. Луцьк : СПД Гадяк Жанна Володимирівна, 2019. С. 114–122.
43. Павлов В. І., Павлова О. М. Формування та регулювання конкурентних відносин на регіональних ринках житла України. Луцьк, 2019. 542 с.
44. Кампов Н. С., Медвідь Л. І., Касинець О. В., Махлинець С. С. Роль інновацій для розвитку туризму. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економічні науки*. 2017. № 23. С. 246–255.
45. Романенко О. О., Яворська О. Г. Особливості інновацій в туризмі та індустрії гостинності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 5–9.
URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6035&i=0> (дата звернення: 28.09.2025).
46. Сагірова А. С. (2019, 16–17 травня). Потенціал ІТ-технологій у стимулюванні ринку туристичних послуг. *Університетська наука*. 2019, Тези доповідей Міжнародної науково-технічної конференції (Т. 4, С. 103–104), Маріуполь, Україна. Приазовський державний технічний університет.
URL: <http://tourism.knukim.edu.ua/article/view/249696/247135> (дата звернення: 03.08.2025).
47. Саркісян Г. О. Загальна характеристика регіональних туристичних ринків України. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. № 2. С. 95–100.
48. Саркісян Г. О. Методичні підходи до оцінки сили впливу інноваційної діяльності та привабливості регіональних туристичних ринків. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки*. 2020, № 3, Том 2 (283). С. 180–186.
49. Семенюк О.Ю., Лисюк Т.В. Цифрові технології як каталізатор інновацій у туризмі: від маркетингу до управління досвідом клієнтів. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матер. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 08–09 листопада 2024 р.) / за ред. Ю. М. Барського, В. Й. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю.М., 2024. С.208-212.

50. Ткаченко П. В. Теоретичне підґрунтя інноваційної діяльності підприємств. *Підприємництво та інновації*. Випуск 19. 2021. С. 40–45. URL: <http://ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/450/437> (дата звернення: 28.08.2025).
51. Трофімук-Кирилова Т., Карпюк А. Популяризація туристичних та екскурсійних об'єктів релігійного туризму у Луцькій територіальній громаді. Міжрелігійний діалог та його вплив на суспільство, політику, бізнес, культуру : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. (Тернопіль, 13 жовтня 2021 р.) / під заг.ред.: О. Є. Гомотюк. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2021. С. 234–239.
52. Туристичні маршрути по Цуманській пущі: вебсайт Ківерцівського національного природного парку «Цуманська пуща». URL: <https://knpp.com.ua/article/routes> (дата звернення: 30.04.2025).
53. Туристичні маршрути та екскурсії. URL: <https://cnpvtnk.volyn.ua/index.php/napryamki/turizm/pokhodi/interaktivni-pokhodi> (дата звернення: 30.04.2025).
54. Тюріна Д. Мобільні додатки як сучасний інструмент інноваційного розвитку в сфері туризму. *Економіка та суспільство*. 2024. No 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-91> (дата звернення: 30.05.2025).
55. Український туризм після перемоги буде іншим. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3680587-ukrainskij-turizm-pisla-peremogi-bude-insim.html> (дата звернення: 03.08.2025).
56. Hi-Tech Office Ukraine, Ukrainian Institute of Future. *Digital Agenda of Ukraine*. 2021. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-13> (дата звернення: 03.08.2025).
57. A Digital Single Market Strategy for Europe – Analysis and Evidence. *European Commission*. 2015. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015SC0100&from=EN> (дата звернення: 03.08.2025).

58. Saiko V., Luchko H. Tendencies in Development of Digitalization in Ukraine. *Business Inform.* 7 (522). 2021. Pp. 109–114. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-109-114> (дата звернення: 03.08.2025).
59. Hlazova A. Divergence of the digitalization concept in Ukraine and in the world. *Finance of Ukraine.* 2021. 10. Pp. 35–40. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2021.10.035> (дата звернення: 03.08.2025).
60. Dovgal O., Dovgal G., Ishchenko M. Prospects for digitalization of the economy of Ukraine: opportunities and threats. *Bulletin of KhNU named after V.N. Karazin.* 2021. 13. Pp. 78–88. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2021-13-08> (дата звернення: 03.08.2025).
61. Travel & Tourism Development Index 2021 Rebuilding for a Sustainable and Resilient Future. *WEF.* 2021. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Travel_Tourism_Development_2021.pdf (дата звернення: 03.08.2025).

ДОДАТКИ

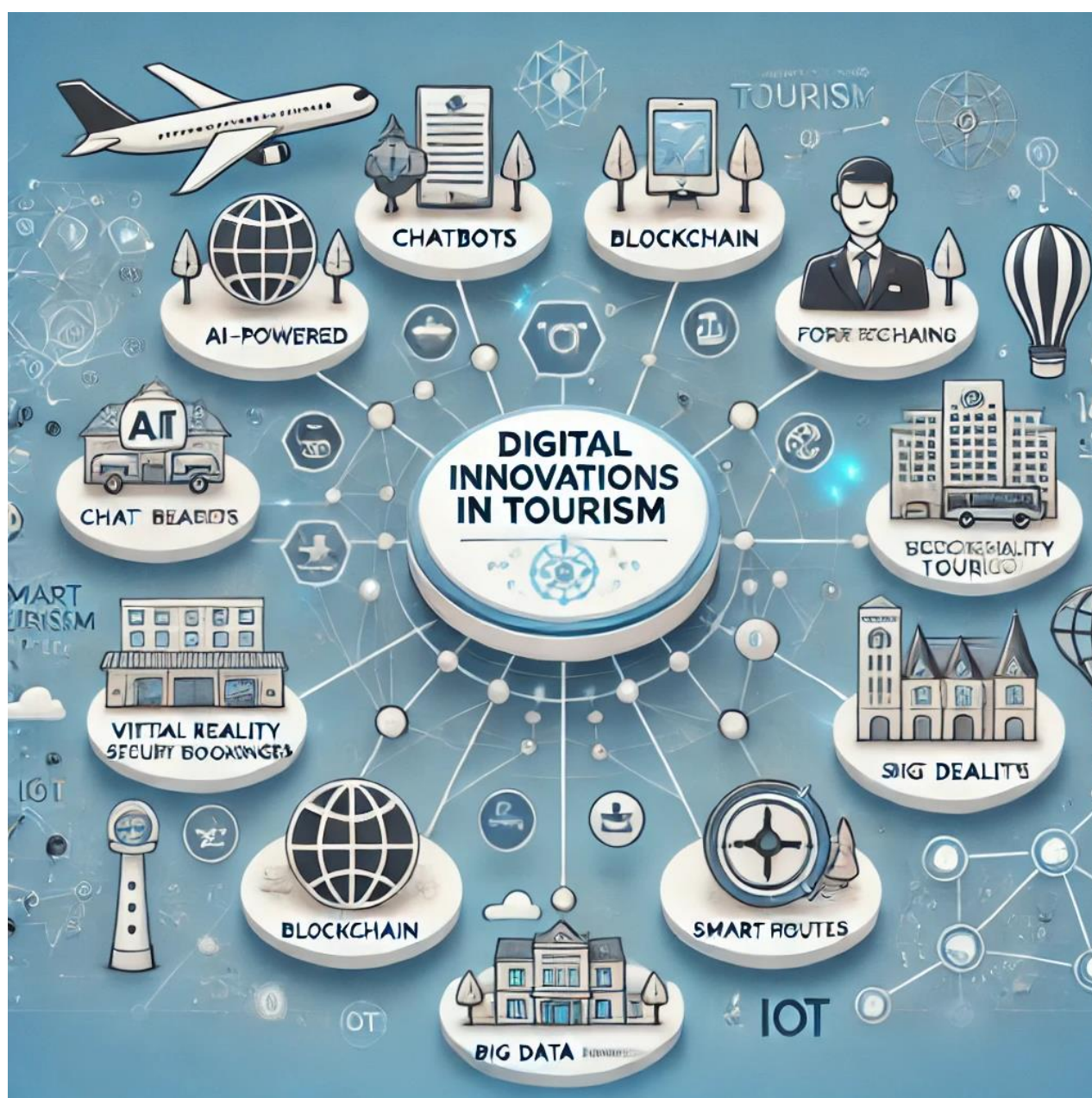

Рис. А.1. Цифрові інновації в туризмі

Додаток Б

Таблиця 1

Основні об'єкти екскурсійного туризму Волині

№	Пам'ятка	Датування	Місцезнаходження
м. Луцьк			
1	Замок (Верхній) (мур.) :	к.13 ст.	вул.Кафедральна, 1а
2	<i>В'їзна (Надбрамна) башта</i>	<i>к.13 ст.</i>	<i>вул.Кафедральна, 1а</i>
3	<i>Башта Стирова (Свидригайла) (мур.)</i>	<i>14 – 15 ст.</i>	<i>вул.Кафедральна, 1а</i>
4	<i>Владича башта (мур.)</i>	<i>13 – 15 ст.</i>	<i>вул.Кафедральна, 1а</i>
5	<i>Замкові мури (мур.)</i>	<i>к.13 – п.15 ст.</i>	<i>вул.Кафедральна, 1а</i>
6	<i>Житловий будинок “Шляхетський” (мур.)</i>	<i>1789 р.</i>	<i>вул.Кафедральна, 1а</i>
7	<i>Житловий будинок “Єпископський” (мур.)</i>	<i>1814 р.</i>	<i>вул.Кафедральна, 1а</i>
8	Монастир бернардинів (мур.):	1752 р. – п.20 ст.	вул.Лесі Українки, 60
9	<i>Троїцький кафедральний собор (костел монастиря бернардинів) (мур.)</i>	<i>1752-1755 рр.</i>	<i>вул.Лесі Українки, 60</i>
10	<i>Келії (мур.)</i>	<i>1752 – 1755 рр.</i>	<i>пр.Волі, 2</i>
11	<i>Брама (мур.)</i>	<i>1876 р.</i>	<i>вул.Лесі Українки, 60</i>
12	Монастир єзуїтів (мур.):	1606 – 1610 рр.	вул.Кафедральна, 6
13	<i>Петропавлівський костел (мур.)</i>	<i>1606 – 1610 рр.</i>	<i>вул.Кафедральна, 6</i>
14	<i>Дзвіниця (мур.)</i>	<i>1539 р.</i>	<i>вул.Кафедральна, 17</i>
15	<i>Келії (мур.)</i>		<i>вул.Кафедральна, 6</i>
16	<i>Покровська церква (мур.)</i>	<i>1606 – 1610 рр.</i>	<i>вул.Д.Галицького, 12</i>
17	<i>Здвиженська церква (мур.)</i>	<i>1619 – 1888рр.</i>	<i>вул.Д.Галицького, 2</i>
18	Монастир домініканів (мур.):	П.18 ст.	вул.Драгоманова, 26
19	<i>Келії монастиря домініканів (мур.)</i>	<i>п.18 ст.</i>	<i>вул.Драгоманова, 26</i>
20	<i>Монастир тринітаріїв (мур.)</i>	<i>1729 р.</i>	<i>вул.Медведева, 4</i>

Продовження додатка Б

21	Житловий будинок (мур.)	16 – 17 ст.	вул.Братковського, 35
22	Монастир василіан (мур.)	1647 р.	вул.Кондзелевича, 5
23	Монастир бригіток (мур.)	1624 р.	вул.Кафедральна, 16
24	Монастир шариток (мур.)	18 – 19 ст.	вул.Кафедральна, 17, 19
25	Житловий будинок Пузини (мур.)	16 – 18 ст.	вул.Кафедральна, 23
26	Синагога (мур.)	к.14 ст. – 1629 р.	вул.Д.Галицького, 19
27	Житловий будинок (мур.)	17 – 19 ст.	вул.Пушкіна, 2
28	Башта оборонна князів Чорторійських з муром (мур.)	14 – 15 ст.	Старе місто
Володимир-Волинський район			
м. Володимир-Волинський			
29	Комплекс Успенського собору (мур.) :	12 – 17 ст.	вул.Князя Всеволода, 1
30	<i>Успенський собор (Мстиславів храм) (мур.)</i>	<i>1156 р.</i>	<i>вул.Князя Всеволода, 1</i>
31	<i>Будинок з дзвіницею (мур.)</i>	<i>1494 р.</i>	<i>вул.Князя Всеволода, 1</i>
32	<i>Мури з брамами (мур.)</i>	<i>17 ст.</i>	<i>вул.Князя Всеволода, 1</i>
33	Василівська церква (мур.)	к.13 ст.	вул.Василівська, 30
34	Костел Якіма і Ганни (мур.)	1752 р.	вул.Героїв, 1
35	Миколаївська церква (мур.)	1780 р.	вул.Миколаївська, 1а
36	Костел Послання Апостолів (мур.)	1766 р.	вул.Миколаївська, 20
37	Земляні вали замку	10 – 14 ст.	вул.Соборна, 2
38	Святогірський Успенський монастир (мур.) :	15 – 20 ст.	с.Зимне
39	<i>Успенський собор з печерами (мур.)</i>	<i>1495 – 1550 рр.</i>	<i>с.Зимне</i>
40	<i>Оборонні мури з баштами (мур.)</i>	<i>15 – 16 ст.</i>	<i>с.Зимне</i>
41	<i>Троїцька церква (мур.)</i>	<i>1567 р.</i>	<i>с.Зимне</i>
42	<i>Трапезна (мур.)</i>	<i>15 – 16 ст.</i>	<i>с.Зимне</i>
43	<i>Ндбрамна дзвіниця (мур.)</i>	<i>1898 р.</i>	<i>с.Зимне</i>
44	<i>Школа (мур.)</i>	<i>1899 р.</i>	<i>с.Зимне</i>
45	Миколаївська церква (дер.)	1601 р.	с.Зимне

Продовження додатка Б

46	Петропавлівська церква (дер.)	1783 р.	с.Новосілки
47	Михайлівська церква (дер.)	1770 р.	с.Хмелів
Горохівський район			
48	<i>Троїцький костел (мур.)</i>	<i>1765 р.</i>	<i>м.Берестечко</i>
49	<i>Дзвіниця Троїцького костелу (мур.)</i>	<i>18 ст.</i>	<i>м.Берестечко</i>
50	Каплиця Св.Теклі (мур.)	17 ст.	м.Берестечко
51	Миколаївська церква (дер.)	1678 р.	м.Борочиче
52	Покровська церква (дер.)	1725 р.	с.Брани
53	Покровська церква (дер.)	1725 р.	с.Брани
54	<i>Здвиженська церква (дер.)</i>	<i>1782 р.</i>	<i>м.Вільхівка</i>
55	<i>Дзвіниця Здвиженської церкви (дер.)</i>	<i>1782 р.</i>	<i>с.Вільхівка</i>
56	Преображенська церква (дер.)	<i>1765 р.</i>	<i>с.Квасів</i>
57	<i>Дзвіниця Преображен-ської церкви (дер.)</i>	<i>1765 р.</i>	<i>с.Квасів</i>
58	Георгіївська церква (дер.)	<i>1861 р.</i>	<i>с.Кутрів</i>
59	<i>Дзвіниця Георгіївської церкви (дер.)</i>	<i>1761 р.</i>	<i>с.Кутрів</i>
60	Миколаївська церква (дер.)	1638 р.	с.Охлопів
61	<i>Ганнозачатіївська церква (дер.)</i>	<i>17 ст.</i>	<i>с.Підбереззя</i>
62	<i>Дзвіниця Ганнозачатіївської церкви (дер.)</i>	<i>17 ст.</i>	<i>с.Підбереззя</i>
63	Михайлівська церква (дер.)	1856 – 1779 рр.	с.Ржищів
64	Михайлівська дерква (дер.)	1783 р.	с.Смолява
Іваничівський район			
65	<i>Богородицька церква (дер.)</i>	<i>1766 р.</i>	<i>с.Бужковичі</i>
66	<i>Дзвіниця Богородицької церкви (дер.)</i>	<i>18 ст.</i>	<i>с.Бужковичі</i>
67	Здвиженська церква (дер.)	1779 р.	с.Колона
68	Церква Св.Параскеви (мур.)	1778 р.	с.Милятин
69	Церква Різдва Богородиці (дер.)	1713 р.	с.Мовники
70	Комплекс Успенської церкви (зміш.):	17 ст.	с.Низкиничі
71	<i>Успенська церква (мур.)</i>	<i>1653 р.</i>	<i>с.Низкиничі</i>
72	<i>Дзвіниця Успенської церкви (дер.)</i>	<i>17 ст.</i>	<i>с.Низкиничі</i>

Продовження додатка Б

73	Мур (дер.)	17 ст.	с.Низкиничі
74	Миколаївська церква (дер.)	1773 – 1778 рр.	с.Стара Лішня
75	Успенська церква (дер.)	1784 р.	с.Стара Лішня
Камінь-Каширський район			
м.Камінь-Каширський			
76	Церква Різдва Богородиці (дер.)	1723 р.	вул.Воля, 107
77	Іллінська церква (дер.)	1700 – 1886 рр.	вул.Воля, 3
78	Михайлівська церква (дер.)	1742 р.	с.Верхи
79	Церква Різдва Богородиці (дер.)	1737 р.	с.Видерта
80	Михайлівська церква (дер.)	1775 р.	с.Грудки (кол.Ольбле-Руське)
81	Дзвіниця Михайлівської церкви (дер.)	1882 р.	с.Грудки(кол.Ольбле-Руське)
82	Успенська церква (дер.)	1795 р.	с.Запруддя
83	Успенська церква (дер.)	1589 р.	с.Качин
84	Стрітенська церква (дер.)	1642 р.	с.Михнівка
85	Преображенська церква (дер.)	1600 р.	с.Нуйно
86	Церква Св.Параскеви (дер.)	1777 р.	с.Осівці (кол.Ольбле-Лядське)
87	Михайлівська церква (дер.)	1790 р.	с.Хотешів
Ківерцівський район			
88	Комплекс колегіати (мур.):	17 ст.	сmt.Олика
89	Троїцький костел (колегіата) (мур.)	1635 – 1640 рр.	сmt.Олика
90	Дзвіниця (мур.)	1650 р.	сmt.Олика
91	Мури з баштами і брамами (мур.)	1650 р.	сmt.Олика
92	Замок Радивиля (мур.)	1564 р.	сmt.Олика
93	Петропавлівський костел (мур.)	1450 – 1612 рр.	сmt.Олика
94	В'їзна (Луцька) брама міських укріплень (мур.)	30-ті рр. 17 ст.	сmt.Олика

Продовження додатка Б

95	Миколаївський монастир (мур.):	1703 р. – 18 ст.	с.Жидичин
96	<i>Миколаївська церква (мур.)</i>	<i>1723 р.</i>	<i>с.Жидичин</i>
97	<i>Дзвіниця (мур.)</i>	<i>18 ст.</i>	<i>с.Жидичин</i>
98	<i>Будинок єпископа (мур.)</i>	<i>1723 р.</i>	<i>с.Жидичин</i>
99	Стрітенська церква та дзвіниця (мур.) :	1784 р.	с.Залісоче
100	<i>Стрітенська церква (мур.)</i>	<i>1784 р.</i>	<i>с.Залісоче</i>
101	<i>Дзвіниця Стрітенської церкви (дер.)</i>	<i>1806 р.</i>	<i>с.Залісоче</i>
102	Михайлівська церква (дер.)	1770 р.	с.Липне
103	<i>Дзвіниця Михайлівської церкви (дер.)</i>	<i>к.19 ст.</i>	<i>с.Липне</i>
104	Михайлівська церква (дер.)	1776 р.	с.Макаревичі
105	<i>Дзвіниця Михайлівської церкви (дер.)</i>	<i>1776 р.</i>	<i>с.Макаревичі</i>
106	Покровська церкви (дер.)	1810 р.	с.Метельне
107	<i>Дзвіниця Покровської церкви (дер.)</i>	<i>к.19 ст.</i>	<i>с.Метельне</i>
Ковельський район			
108	Михайлівський костел (мур.)	1711 – 1728 рр.	сmt.Голоби
109	Садиба (мур.):	18 – п.19 ст.	сmt.Голоби
110	<i>Садибний будинок (мур.)</i>	<i>п.20 ст.</i>	<i>сmt.Голоби</i>
111	<i>В'їзна брама (мур.)</i>	<i>18 ст.</i>	<i>сmt.Голоби</i>
112	Георгіївська церква (мур.)	1783 р.	сmt.Голоби
113	<i>Дзвіниця Герогіївської церкви (дер.)</i>	<i>18 ст.</i>	<i>сmt.Голоби</i>
114	<i>Дмитрівська церква (дер.)</i>	<i>1567 р.</i>	<i>с.Гішин</i>
115	<i>Успенська церква (мур.)</i>	<i>1769 р.</i>	<i>с.Доротице</i>
116	<i>Дзвіниця Успенської церкви (дер.)</i>	<i>п.19 ст.</i>	<i>с.Доротице</i>
117	<i>Михайлівська церква (дер.)</i>	<i>1710 р.</i>	<i>с.Дроздні</i>
Локачинський район			
118	<i>Михайлівська церква (мур.)</i>	<i>1787 р..</i>	<i>с.Великий Окорськ</i>
119	<i>Дзвіниця Михайлівської церкви (зміш.)</i>	<i>к.18 ст.</i>	<i>с.Великий Окорськ</i>
120	<i>Костел Св.Трійці (мур.)</i>	<i>1642 р.</i>	<i>с.Затурці</i>
121	Комплекс Михайлівської Церкви (мур.) :	1632 – 1677 рр.	с.Кисилин

Продовження додатка Б

122	Михайлівська церква (мур.)	1632 – 1677 рр.	с.Кисилин
123	Дзвіниця (мур.)	сер. 17 ст.	с.Кисилин
124	Мур з брамою (мур.)	сер. 17 ст.	с.Кисилин
125	Церква Св.Луки (дер.)	1788 р.	с.Сірнички
Луцький район			
126	Михайлівська церква (мур.)	1636 р.	с.Білосток
127	Комплекс церкви Різдва Богородиці (мур.) :	1785 – 1869 рр.	с.Воротнів
128	Церква Різдва Богородиці (мур.)	1785 р.	с.Воротнів
129	Дзвіниця церкви Різдва Богородицім	1869 р.	с.Воротнів
130	Мур з брамою (мур.)	1869 р.	с.Воротнів
131	Здвиженська церква (мур.)	1777 р.	с.Коршів
132	Мур з брамою (мур.)	к. 18 ст.	с.Коршів
133	Михайлівська церква (дер.)	1771 р.	с.Несвіч
134	дзвіниця Михайлівської церкви (мур.)	1771 р.	с.Несвіч
135	Покровська церква (мур.)	1745 р.	с.Піддубці
136	Мур з брамою (мур.)	1745 р.	с.Піддубці
137	Миколаївська церква (дер.)	1743 р.	с.Смолигів
138	Дзвіниця Миколаївської церкви (дер.)	18 – 20 ст.	с.Смолигів
139	Церква Св.Луки (дер.)	1795 р.	с.Усичі
140	Успенська церква (дер.)	1780 р.	с.Шепель
Любешівський район			
смт Любешів			
141	Келії монастиря піарів (мур.)	1684 р.	вул.Незалежності, 54
142	В'їзна брама садиби (мур.)	18 ст.	вул.Бондаренка, 77
143	Йоасафівська церква (дер.)	1769 р.	с.Бірки
144	Успенська церква (дер.)	1779 р.	с.Велика Глуша
Любомльський район			
м.Любомль			
145	Георгіївська церква (мур.)	1264 р.	вул.Незалежності, 12

Продовження додатка Б

146	Троїцький костел (мур.)	1412 р.	вул.Самохіна, 16
147	Дзвониця Троїцького костелу (мур.)	1640 р.	вул.Самохіна, 16
148	Палац (мур.)	к.18 ст.	вул.1-го Травня, 1
149	Троїцька церква (мур.)	1841 р.	смт.Головне
150	Надбрамна дзвіниця Троїцької церкви (мур.)	1841 р.	смт.Головне
151	Дмитрівська церква (дер.)	1674 р.	с.Згорани
152	Дзвіниця Дмитрівської церкви	1674 р.	с.Згорани
153	Церква Йоана Богослова (мур.)	1777 р.	с.Штунь
154	Дзвіниця церкви Йоана Богослова (мур.)	1777 р.	с.Штунь
Маневицький район			
155	Михайлівська церква (дер.)	1691 р.	с.Карасин
156	Костел домініканів (мур.)	1736 – 1741 рр.	с.Старий Чорторийськ
157	Церква Різдва Богородиці (дер.)	1772 р.	с.Троянівка
158	Дзвіниця церкви Різдва Богородиці (дер.)	1772 р.	с.Троянівка
159	Преображенська церква (мур.)	1600 р.	с.Четвертня
160	Дзвіниця Преображенської церкви (мур.)	п.20 ст.	с.Четвертня
Ратнівський район			
161	Здвиженська церква (дер.)	1795 р.	смт.заболоття
162	Дзвіниця Здвиженської церкви (дер.)	1877 р.	смт.Заболоття
163	Церква Св.Параскеви (дер.)	1794 р.	с. Заліси
164	Михайлівська церква (дер.)	1809 р.	с. Замшани
165	Церква Різдва Богородиці (дер.)	17 ст., 1784 р.	с. Здомишель
166	Успенська церква (дер.)	1783 р.	с. Краска
167	Церква Св.Параскеви (дер.)	1830 рю	с. Самари
168	Дзвіниця церкви Св.Параскеви (дер.)	1876 р.	с. Самари
169	Миколаївська церква (дер.)	1778 р.	с. Тур
170	Дзвіниця Миколаївської церкви (дер.)	1778 р.	с. Тур
Рожищенський район			
171	Петропавлівська церква (мур.)	1629 р.	с.Іванівка

Закінчення додатка Б

172	Костел (дер.)	1771 р.	с.Вишеньки
173	Покровська церква (дер.)	1762 р.	с.Городині
174	Церква Св.Луки (дер.)	17 – ст., 1881 р.	с.Доросині
175	Поштова станція (мур.)	сер.19 ст.	с.Копачівка
176	Стефанівська церква (дер.)	1761 – 1788 р.	с.Пожарки
177	Дзвіниця Стефанівської церкви (дер.)	п.19 ст.	с.Пожарки
178	Троїцька церква	1786 р.	с.Рудка-Козинська
179	Успенська церква (мур.)	1816 р.	с.Сокіл
180	Дзвіниця Успенської церкви (дер.)	п.19 ст.	с.Сокіл
181	Михайлівська церква (дер.)	1661 – 1767 рр.	с.Щурин
182	Дзвіниця Михайлівської церкви (дер.)	18 ст.	с.Щурин
Старовижівський район			
183	Преображенська церква (дер.)	1869 р.	с.мт.Стара Вижівка
184	Дзвіниця Преображенської церкви (дер.)	сер.18 ст.	с.мт.Стара Вижівка
185	Комплекс Миколаївського монастиря (мур.) :	1542 р. – 19 ст.	с.Мильці
186	Миколаївський собор (мур.)	1542 р.	с.Мильці
187	Дзвіниця (мур.)	1901 р.	с.Мильці
188	Будинок ігумена (мур.)	п.18 ст.	с.Мильці
189	Корпус келій з теплою трапезною церквою (мур.)	к.18 ст.	с.Мильці
190	Онуфріївська церква (мур.)	1723 р.	с.Мильці
Турійський район			
191	Костел Св.Ганни (мур.)	16 ст.	с.мт.Луків
192	Церква Св.Параскеви (мур.)	1723 р.	с.мт.Луків
193	Дзвіниця церкви Св.Параскеви (дер.)	1723 р.	с.мт.Луків
194	Церква Різдва Богородиці (дер.)	1676 р.	с.Новосілки
195	Здвиженська церква (мур.)	1821 р.	с.Обеніжи
196	Дзвіниця Здвиженської церкви (мур.)	1821 р.	с.Обеніжи
197	Михайлівська церква (дер.)	1772 р.	с.Оса
198	Здвиженська церква (дер.)	1777 р.	с.Туропин

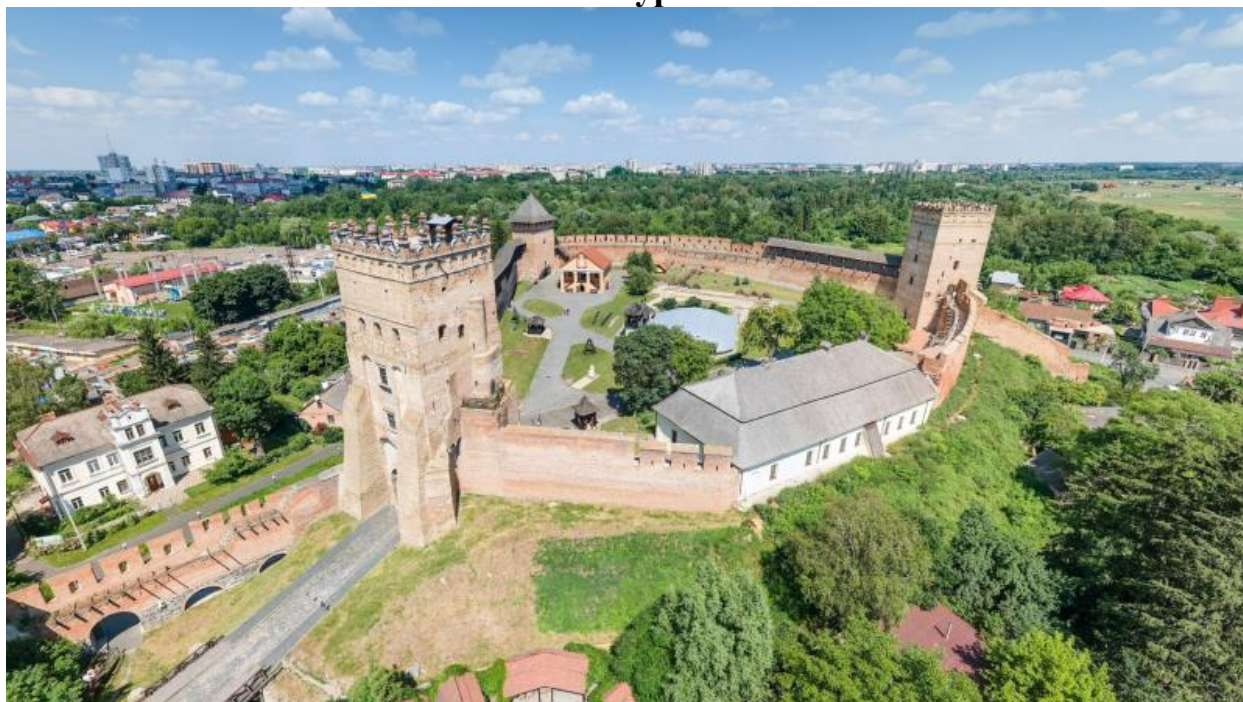
3D тури

Рис. 1. Луцький замок

Рис. 2. Луцькі Підземелля